

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Pojistný podvod

Insurance fraud

Student: Ing. Jana Buroňová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Bohuslav Halfar

Ostrava 2010

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitelnou literaturu a další prameny.“

V Ostravě dne 30. dubna 2010

.....

Ing. Jana Buroňová

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Bohuslavu Halfarovi za odborné vedení, cenné rady a připomínky.

Obsah

1. Úvod	1
2. Pojistný podvod a jeho trestněprávní hledisko.....	3
2.1 Právní úprava pojistného podvodu v minulosti.....	3
2.2 Současná právní úprava pojistného podvodu podle § 210 TZ	4
2.2.1 Skutková podstata trestného činu pojistného podvodu	5
2.2.2 Objekt trestného činu pojistného podvodu	6
2.2.3 Objektivní stránka trestného činu pojistného podvodu	6
2.2.4 Subjekt trestného činu pojistného podvodu.....	12
2.2.5 Subjektivní stránka trestného činu pojistného podvodu	13
2.2.6 Zvlášť přitěžující okolnosti (§210 odst. 3, 4, 5, 6, 7 TZ).....	13
2.3 Srovnání minulé (§ 250a TZ č. 140/1961Sb.) a současné (§210 TZ č. 40/2009 Sb.) právní úpravy pojistného podvodu	15
3. Klasifikace pojistných podvodů	18
3.1 Pojistné podvody dle předmětu útoku	18
3.1.1 Pojistné podvody vznikající v rámci pojištění osob	19
3.1.2 Pojistné podvody vznikají v rámci pojištění majetku a odpovědnosti za škodu	22
4. Příčiny a důsledky páchaní pojistných podvodů	30
4.1 Pachatel pojistného podvodu.....	30
4.2 Příčiny páchaní pojistného podvodu.....	32
4.2.1 Ekonomické příčiny	33
4.2.2 Právní příčiny	34
4.2.3 Socio-psychologické příčiny	35
4.3 Důsledky páchaní pojistného podvodu	36
4.4 Statistika pojistných podvodů	37
4.4.1 Vývoj trestné činnosti v oblasti pojistného podvodu.....	37
4.4.2 Vývoj počtu pojistných podvodů v období 2006 - 2009	39
4.4.3 Statistika pojistného podvodu za rok 2008 a 2009	40
4.4.4 Srovnání pojistných podvodů v jednotlivých krajích dle statistiky Policie ČR	44
5. Možnosti prevence a opatření k minimalizaci pojistných podvodů.....	45
5.1 Opatření ze strany pojišťoven	46
5.1.1 Vnitřní nástroje opatření pojišťoven.....	46
5.1.2 Vnější nástroje opatření pojišťoven	49
5.2 Národní opatření na úrovni pojistného trhu dle ČAP	51
5.3 Mezinárodní úroveň opatření	53
5.4 Trestní postih a opatření v legislativě	55
6. Závěr	57
Seznam použité literatury a pramenů	60
Seznam zkratk a symbolů.....	65
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce.....	66
Seznam příloh.....	67

1. Úvod

Dobře promyšlená fingovaná autonehoda, požár pojištěného skladu s cenným zbožím, ztráta zavazadel po návratu z dovolené nebo údajná nehoda klienta při sekání trávy. Tento krátký výčet zcela odlišných praktických příkladů spojuje pojem o dvou slovech, tedy pojistný podvod. Je až s podivem, jak jsou lidé podnikaví a některé příklady pojistných podvodů jsou až kuriózní. Je jasné, že hlavním motivem pro pachatele trestného činu pojistného podvodu je především zisk v podobě finanční náhrady od pojišťovny. Takový „jednoduchý způsob přivýdělku“ má však na druhou stranu „nevýhodu“ v podobě trestu odnětí svobody až na 10 let. Většině pachatelů trestného činu pojistného podvodu však tato skutečnost uniká, a svou činnost páchají opakovaně, aniž by je tento postih nějak tížil.

Pojem pojistného podvodu je v dnešní době velmi diskutovaným problémem současné společnosti po celém světě, a proto jsem si jej zvolila jako téma mé diplomové práce. Jde o trestný čin patřící do kategorie majetkové kriminality. V České republice velký boom a rozšíření fenoménu pojistného podvodu můžeme zaznamenat v devadesátých letech 20. století. Jelikož právní úprava pojišťovacího podvodu byla v té době nedostatečná a počet páchaných pojistných podvodů rok od roku rostl, stal se tento typ podvodu na konci devadesátých let, konkrétně v roce 1998, speciálním trestným činem. Pojistný podvod je v současné době upraven § 210 TZ, který nabyl účinnosti v lednu 2010.

I přestože poctivý klient pojišťovnu nepodvádí a pravidelně své závazky vůči pojišťovně plní, je třeba konstatovat, že se problematika pojistného podvodu bohužel dotýká také jeho. Každý klient pojišťovny doplácí na pojistný podvod, jelikož pojišťovnám vznikají v důsledku jeho páchaní vysoké finanční ztráty, a ty se následně projevují ve zvyšování sazeb pojistného, placené jejich klienty.

Pojistný podvod je problém, se kterým musí bojovat pojišťovny po celém světě. Míra výskytu jednotlivých druhů pojistných podvodů je však ve světovém měřítku odlišná. V České republice a ostatních státech Evropy bývá nejčastějším případem páchaného pojistného podvodu fingovaná škoda pojištěného motorového vozidla či majetku. Ovšem v USA lidé podvádí pojišťovny převážně v souvislosti s pojištěním osob v životním pojištění.

Vlastní text diplomové práce člením do čtyř hlavních kapitol. V první kapitole vlastního textu práce pojednávám o právní úpravě pojistného podvodu a jeho trestněprávní hledisku a také porovnávám jeho současnou právní úpravu s minulou. V druhé kapitole charakterizuji jednotlivé druhy pojistných podvodů dle předmětu útoku a následně uvádím příklady z praxe. V předposlední kapitole se podrobněji zaměřím na příčiny a důsledky páchaní trestného činu pojistného podvodu a statistické výsledky pojistného podvodu v ČR, jak v minulosti, tak v posledních letech, z pohledu státních zastupitelství, soudů, policie a samozřejmě pojišťoven. V závěrečné kapitole definuji preventivní opatření v boji proti pojistným podvodům dle pojišťoven, České asociace pojišťoven i v rámci mezinárodních institucí v oblasti pojišťovnictví či z hlediska legislativní oblasti v ČR.

Cílem této diplomové práce je podat ucelený přehled o problematice pojistného podvodu, zaměřím se na vymezení pojistného podvodu z hlediska trestněprávního, klasifikuji jej dle nejužívanějšího kritéria z pohledu kriminalistické metodiky a uvedu zajímavé příklady z praxe. Dále chci nastínit současné ekonomické, právní a socio-psychologické příčiny a následné důsledky páchaní tohoto trestného činu, a také analyzovat statistické údaje k dané problematice. V neposlední řadě bude mým cílem pojednat o možnostech prevence a opatření k potírání pojistných podvodů ze strany jednotlivých subjektů, které se pojistnými podvody zabývají.

2. Pojistný podvod a jeho trestněprávní hledisko

Pojistný podvod je speciálním trestným činem, který řadíme do kategorie majetkové kriminality a lze jej obecně charakterizovat jako záměrné (úmyslné) klamání jedné strany (vždy pojišťovny), stranou druhou (tu může de facto představovat kdokoliv), za účelem získání určité výhody nebo obohacení, k nimž by nedošlo, pokud by byl pravdivě vysvětlen skutkový stav.¹

2.1 Právní úprava pojistného podvodu v minulosti

V ČSR po druhé světové válce, v době existence monopolního postavení pouze jedné celostátní pojišťovny, a posléze od roku 1969, kdy byla působnost rozšířena na dvě národní pojišťovny, byl uzákoněn značně přísný trestní postih pojišťovacího podvodu. Tato praxe trvala prakticky až do novely trestního zákona z roku 1990.

Na pojišťovací podvody bylo aplikováno v plném rozsahu tehdejší ustanovení **trestního zákona č. 140/1961 Sb., § 132** o rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví a za pojišťovací podvody byly ukládány nepodmíněné tresty až v dvojnásobné délce v porovnání s tzv. "normálním" podvodem. To znamenalo, že při způsobení značné škody, jejíž hranice činila tehdy 20 tisíc korun, byl ukládán nepodmíněný trest odnětí svobody v délce trvání nejméně čtyři roky. Stanovená hranice 20 tisíc korun při škodě značné velikosti byla stanovena již v roce 1958 a následně platila až do devadesátých let, i když se ceny vlivem inflace postupně zvyšovaly.²

Po roce 1989 byl TZ č. 140/1961 Sb. několikrát novelizován. Významné změny přinesla především **novela č. 175/1990 Sb.**, a to vypuštěním celého třetího oddílu II. hlavy, týkajícího se trestných činů proti majetku v socialistickém vlastnictví.³

Jelikož právní úprava pojišťovacího podvodu v letech 1990 až 1997 byla nedostatečná a v praxi poměrně málo účinná, došlo ke změně TZ **novelou č. 253/1997 Sb.**, jež nabyla účinnosti dne 1. ledna 1998. Novela tak do TZ zakotvila nově definovanou skutkovou podstatu pojistného podvodu v ustanovení **§ 250a**, protože původní úprava TZ vymezovala podvod bez bližší specifikace (nebyl odlišen od obecného trestného činu

¹ PRŠAL, V. Vývojový trend trestných činů pojistných podvodů. *Pojistný obzor*, 2007. č. 8/2007, s. 8.

² ŠKORPIL, P. M. Pojišťovací podvody v ČR z pohledu dřívější a dnešní právní úpravy. *Právní rádce*, 2002, č. 10/2002, s. 12.

³ NEČADA, V. *Přehled novel trestních kodexů v období od listopadu 1989 do konce roku 1999*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. s. 14.

podvodu), a ta nepostačovala k vystižení nebezpečnosti těchto jednání a následné nutnosti potrestání pachatelů.^{1,4} Plné znění ustanovení § 250a TZ č. 140/1961 uvádím v příloze č. 1.

Dne 1. ledna 2010 nabyl účinnosti **nový trestní zákoník**, vyhlášený ve Sbírce zákonů pod č. **40/2009**, a současně byl zrušen původní trestní zákon. Problematika skutkové podstaty trestného činu pojistného podvodu je upravena v **§ 210 TZ**.⁵ Vedle zpřesnění některých pojmových znaků zákon nově přísněji postihuje tzv. recidivisty, tedy osoby, které již v minulosti pojistný podvod spáchaly. Vyšší trestní sazba také hrozí tzv. interním pachatelům, tedy například nepoctivým pracovníkům obchodní služby nebo likvidátorům pojistných událostí. Dále v souladu s celkovou koncepcí nového trestního zákoníku byla snížena horní hranice trestní sazby z 12 na 10 let odnětí svobody.⁶

2.2 Současná právní úprava pojistného podvodu podle § 210 TZ

- (1) Kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí*
- a) v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy,*
  - b) v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo*
  - c) při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*
- (2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.*
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.*
- (4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.*
- (5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,*

⁴ STRAUS, J. NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 423.

⁵ Blíže k §210 v kapitole 2.2.

⁶ Internetové stránky České asociace pojišťoven. Tisková zpráva: Pojišťovny jsou v odhalování pojistných podvodů stále úspěšnější. *Cap.cz* [on-line]. Dostupné z <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskov%3%a9+zpr%3%a1vy>.

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).

(7) Příprava je trestná.⁷

2.2.1 Skutková podstata trestného činu pojistného podvodu

Skutková podstata trestného činu je souhrn objektivních a subjektivních znaků, které určují jednotlivé druhy trestných činů a odlišují je od sebe navzájem.⁸ Nové ustanovení § 210 TZ zachovává základní rozdělení stíhaného jednání **do dvou** samostatných základních **skutkových podstat** (viz odstavec 1 a 2 v kapitole 2.2), stejně tak tomu bylo v § 250a TZ (viz příloha č. 1). Pojistný podvod je však v novém TZ vymezen v poněkud širším rozsahu.⁹

Zatímco skutková podstata podle § 210 odst. 1 nevyžaduje způsobení škody, pro naplnění znaků skutkové podstaty podle § 210 odst. 2 je třeba uvedeným jednáním způsobit škodu nikoli nepatrnou, tedy nejméně ve výši 5.000 Kč.⁶

Jednotlivé skutkové podstaty trestných činů jsou obecně charakterizovány těmito obligatorními znaky:

- objekt,
- objektivní stránka,
- subjekt,
- subjektivní stránka.⁸

Pro naplnění skutkové podstaty musí být vždy dány všechny výše uvedené znaky. Chybí-li pouhý jeden obligatorní znak skutkové podstaty, nemůže se jednat o trestný čin. V následujících podkapitolách budou jednotlivé znaky trestného činu pojistného podvodu dle § 210 TZ podrobně rozebrány.

⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1877, 1879.

⁸ CHMELÍK, J. a kol. *Trestní právo hmotné.* Praha: Linde, 2007. s. 38,39.

⁹ ŠÁMAL, P. K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku. *Pojistné rozpravy*, 2009, č. 25/2009, s. 5.

2.2.2 Objekt trestného činu pojistného podvodu

Objektem trestného činu obecně rozumíme společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné zákonem, jako např. život, zdraví, majetek, pro které je též užíváno výrazu právní statek. Jedná se o takové vztahy, na jejichž ochraně záleží společnosti do té míry, že jejich porušení nebo ohrožení postihuje trestní sankcí.¹⁰

Objektem neboli předmětem ochrany u pojistného podvodu podle § 210 TZ jako u obecného podvodu podle § 209 TZ je **cizí majetek**, ale trestněprávní ochrana se zde poskytuje majetkovým právům a vztahům v užším rozsahu. A to jen v případě, pokud jde o taková práva a vztahy týkající se **tzv. soukromého pojištění**¹¹, které je zásadně vázáno na pojistné smlouvy (blíže viz podkapitola 2.2.3), a plnění na základě něho poskytované, včetně jiných obdobných plnění.¹²

Jak už bylo již výše zmíněno, ustanovení § 210a TZ obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty. **První skutková postata** uvedená v **§ 210 odst. 1 TZ** poskytuje ochranu cizímu majetku v souvislosti s řádným sjednáváním pojistných smluv, likvidací pojistné události a poskytováním pojistného plnění, včetně tzv. jiného obdobného plnění. **Druhá skutková postata** uvedená v **§ 210 odst. 2 TZ** ochraňuje majetkové zájmy pojistitelů poskytujících plnění na podkladě uvedených událostí, tedy v konečném důsledku opět cizí majetek.¹³

2.2.3 Objektivní stránka trestného činu pojistného podvodu

Objektivní stránka trestného činu charakterizuje způsob spáchání činu a jeho následky. K obligatorním znakům, které charakterizují objektivní stránku trestného činu, patří protiprávní jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem. K fakultativním znakům můžeme zařadit místo, čas a účinek jednání či hmotný předmět útoku a další.¹⁴

---

¹⁰ CHMELÍK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Praha: Linde, 2007. s. 41.

¹¹ **Pojištění** z obecného hlediska představuje určitý způsob zabezpečení proti následkům vyvolaným skutečností předpokládanou pojistným nebezpečím nebo pojistným rizikem. Jde o majetkový závazkový právní vztah upravený v zákoně č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů. Nejsou-li některá práva a povinnosti účastníků soukromého pojištění upravena tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, řídí se občanským zákoníkem č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹² ŠÁMAL, P. K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku. *Pojistné rozpravy*, 2009, č. 25/2009, s. 6.

¹³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1879.

¹⁴ CHMELÍK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Praha: Linde, 2007. s. 43.

Objektivní stránka skutkové podstaty obsažené v § 210 odst. 1 TZ, spočívá v tom, že pachatel uvede **nepravdivé** nebo **hrubě zkreslené údaje** nebo **podstatné údaje zamlčí** v souvislosti s uzavíráním či změnou pojistné smlouvy, dále v souvislosti s likvidací pojistné události nebo při uplatnění práva na plnění z pojištění či jiné obdobné plnění.

K trestní odpovědnosti pachatele za trestný čin pojistného podvodu dle § 210 odst. 1 TZ *není nutné*, aby pojišťovna (pojistitel)¹⁵ jednala v omylu, resp. aby jednání pachatele, např. pojistníka¹⁶, vedlo k omylu pojišťovny, na základě kterého by poskytla pojistné plnění.

Co se týče trestnosti tohoto činu, není rovněž vyžadováno, aby pachatel skutečně vylákal plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, na něž mu nevznikl nárok. Pokud však pachatel vyláká pojistným podvodem takové pojistné plnění, může jít podle jeho výše o způsobení škody, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 210 odst. 4, 5 písm. c) nebo odst. 6 písm. a).¹⁷

V této podkapitole se dále konkrétněji zaměřím na problematiku obsahu § 210 odst. 1 písm. a), b), c) TZ.

Nepravdivé, hrubě zkreslené a podstatné údaje (§210 odst. 1 TZ)

Za **nepravdivé** se podle soudní praxe požadují údaje, jejichž obsah vůbec neodpovídá skutečnému stavu, o němž je podávána informace, a to byť jen o některé důležité skutečnosti.

Za **hrubě zkreslené údaje** považujeme takové, které mylně nebo neúplně informují o podstatných a důležitých okolnostech, což může vést k zásadně nesprávným závěrům o rozhodných skutečnostech.

U **nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů** zákon nevyžaduje, aby šlo o údaje podstatné, neboť v tomto směru jakýkoli nepravdivý nebo hrubě zkreslený údaj, který je sdělován, a to ať už v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy, v souvislosti s likvidací pojistné události nebo při uplatnění práva na plnění z pojištění či jiné obdobné plnění, může podstatně ovlivnit rozhodování druhé strany.

---

¹⁵ **Pojistitelem** je právnická osoba, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost podle zvláštního zákona (viz § 3 písm. f) zák. č. 37/2004 Sb.).

¹⁶ **Pojistníkem** se rozumí osoba, která s pojistitelem uzavřela PS (viz § 3 písm. g) zák. č. 37/2004 Sb.).

¹⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1883.

Podstatné údaje zamlčí ten, kdo neuvede v souvislosti s uzavíráním pojistné smlouvy jakékoli údaje, které jsou rozhodující nebo zásadní tj. podstatné pro její uzavření. Tedy takové údaje, které by vedly, pokud by byly druhé straně známy, k tomu, že pojistná smlouva by nebyla uzavřena nebo by sice byla uzavřena, ale za podstatně méně výhodnějších podmínek pro tu stranu, která tyto údaje zamlčela nebo v jejíž prospěch byly zamlčeny. Podobně tomu je u změny pojistné smlouvy a u § 210 odst. 1 písm. b, c).

Nepravdivými či hrubě zkreslenými údaji, popř. podstatnými zmlčenými údaji mohou být např.:

- informace o všech smlouvách, o nichž pojistník ví, že je jimi táž věc pojištěna proti témuž nebezpečí u více pojistitelů, jakož i údaj o výši pojistných částek nebo limitech pojistného plnění (tzv. vícenásobné pojištění),
- údaje o hodnotě pojištěného majetku,
- informace o zachraňovacích nákladech,
- u pojištění majetku údaje o stáří, stavu a ceně pojišťovaných věcí a v případě vzniku pojistné události údaje o rozsahu zničení nebo poškození pojištěných věcí,
- u pojištění osob údaje o věku a zdravotním stavu, informace o zneužívání návykových látek popř. o kouření,
- u úrazového pojištění informace o utrpěném úrazu, jeho závažnosti, délce léčení apod.¹⁸

Jednání v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy (§210 odst. 1 písm. a) TZ)

Jedním ze základních pojmů z hlediska pojistného podvodu dle § 210 písm. a) TZ je **pojistná smlouva** (dále jen PS), kterou se rozumí „*smlouva o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné*“.¹⁹

¹⁸ ŠÁMAL, P. K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku. *Pojistné rozpravy*, 2009, č. 25/2009, s. 11, 12.

¹⁹ Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, §2; blíže k problematice pojistné smlouvy ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1884, 1885.

Nový TZ č. 40/2009, Sb. nyní nevyžaduje, aby k uvádění nepravdivých nebo hrubě zkreslených či zamlčených podstatných údajů došlo přímo při sjednávání PS, ale pojem „v souvislosti“ (viz (§210 odst. 1 písm. a) TZ), stanoví mnohem volnější vztah k jejímu uzavírání nebo změně. Postačí tedy uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů nebo zamlčení podstatných údajů kdykoli v průběhu procesu uzavírání PS nebo provádění změny již uzavřené smlouvy. V podstatě může dojít k takovému jednání kdykoli od podání návrhu na uzavření pojistné smlouvy, podání pozměňujících návrhů až do jejího konečného uzavření, kterým se rozumí akceptace konečného dohodnutého znění smlouvy při vzájemné shodě vůle. Obdobně tomu pak je i ohledně souvislosti se změnou PS. Protiprávním jednáním ve smyslu § 210 odst. 1 písm. a) TZ se nemusí dopustit jen účastníci této smlouvy, ale může tak učinit i jiná osoba, např. obmyšlená osoba²⁰, ale i kdokoli jiný, kdo v souvislosti s uzavíráním nebo změnou PS poskytuje či má poskytovat relevantní údaje, např. lékař, který vykonal lékařskou prohlídku, která je podmínkou uzavření PS.²¹

Jednání v souvislosti s likvidací pojistné události (§210 odst. 1 písm. b) TZ)

Likvidací pojistné události se rozumí soubor činností spojených s vyřizováním pojistné události, který počíná zahájením šetření nutného ke zjištění povinnosti pojišťovny plnit a rozsahu této povinnosti, a končí stanovením výše pojistného plnění.²²

Šetření pojistných událostí nemusí být prováděno jen samotnou pojišťovnou jako pojistitelem, ale může být prováděno i samostatným likvidátorem pojistných událostí na základě smlouvy uzavřené s pojišťovnou.²³

Jednání v souvislosti s likvidací pojistné události nebyla v TZ č. 140/1961Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena. Lze se tedy domnívat, že její zanesení do nového TZ vychází především z praxe, kdy velké množství pojistných podvodů bylo v minulosti páčáno v souvislosti s touto činností.

²⁰ **Obmyšlenou osobou**, je osoba určená pojistníkem v PS, které vznikne právo na pojistné plnění v případě smrti pojištěného (viz § 3 písm. j) zák. č. 37/2004 Sb.).

²¹ ŠÁMAL, P. K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku. *Pojistné rozpravy*, 2009, č. 25/2009, s. 8, 9.

²² Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, §3 odst. 1 písm. f); likvidace pojistných událostí je zde uvedena v rámci pojmu „pojišťovací činnost“.

²³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1886.

Jednání při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění (§210 odst. 1 písm. c) TZ)

Právo na **plnění z pojištění** přísluší ze zákona oprávněné osobě,^{24, 25} které jí vznikne v důsledku pojistné události. Jde tedy o pojistné plnění podle PS na základě nastalé pojistné události.²⁶

Oprávněná osoba tedy bude uplatňovat právo na plnění pojištění, při jehož uplatnění je povinna uvádět pravdivé údaje a nic podstatného nezamlčet, neboť jinak proti ní bude vyvozována **trestní odpovědnost dle § 210 odst. 1 písm. c).**

Trestní zákoník rozšířil trestnost činu ve smyslu **§ 210 odst. 1 písm. c)** i na jednání pachatele při uplatnění práva **na jiné obdobné plnění**, tedy na základě jiného důvodu, než je plnění na základě PS. To se týká např. zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož musí Česká kancelář pojistitelů²⁷ plnit v případech vymezených zákonem poškozeným, aniž existuje PS.²⁸

Objektivní stránka skutkové podstaty obsažené v **§ 210 odst. 2 TZ** je založena na tom, že jednání pachatele v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch spočívá **ve vyvolání nebo předstírání události**, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, a dále **v udržování stavu vyvolaném pojistnou událostí**, čímž je způsobena na cizím majetku **škoda nikoli nepatrná**.

Vyvolání nebo předstírání události a udržování stavu vyvolaného pojistnou událostí

Událostí, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění je **pojistná událost**²⁶ a **jiná taková událost**, jež je blíže označena ve zvláštním právním předpisu, a se kterou je spojeno právo na jiné obdobné plnění.

²⁴ Viz §3 písm. i) zák. č. 37/2004 Sb.

²⁵ **Oprávněnou osobou** bude nejčastěji pojištěný, tedy osoba, na jejíž život, zdraví, majetek, odpovědnost za škodu nebo jiné hodnoty pojistného zájmu se soukromé pojištění vztahuje, dále pak pojistník, obmyšlený či u FO a PO jejich zástupci. Všechny tyto osoby se mohou dopustit činu při uplatnění práva na plnění u pojištění.

²⁶ **Pojistnou událostí** je nahodilá skutečnost blíže označená v PS nebo ve zvláštním právním předpisu, na kterou se PS odvolává, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění. **Nahodilou skutečností** se rozumí skutečnost, která je možná a u které není jisté, zda v době trvání soukromého pojištění vůbec nastane, nebo není známa doba jejího vzniku. Viz §3 písm. a), b) zák. č. 37/2004 Sb.

²⁷ **Česká kancelář pojistitelů** byla zřízena zákonem č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, jako profesní organizace pojistitelů, kteří jsou na území ČR oprávněni provozovat pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.

²⁸ ŠÁMAL, P. K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku. *Pojistné rozpravy*, 2009, č. 25/2009, s. 10, 11.

Úmyslné vyvolání události, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, je takové jednání pachatele, kterým úmyslně způsobí konkrétní skutečnost, ze které vzniká povinnost pojistitele poskytnout plnění, např. záměrně havaruje s pojištěným automobilem, proražením hráze rybníka způsobí zatopení pojištěné nemovitosti.

Úmyslné předstírání události, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, je fingování události blíže označené v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpisu, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění, ač ve skutečnosti se taková událost vůbec nestala, např. předstírání ztráty, zničení či odcizení pojistné věci, předstírání zranění u úrazového pojištění.

Udržováním stavu vyvolaného pojistnou událostí se rozumí jednání pachatele, kterým pojistnou událost, jež nastala bez jeho přičinění nebo jeho nedbalostním jednáním, respektive důsledky této pojistné události, úmyslně prodlužuje nebo rozvíjí, např. při pojištění finančních ztrát, protahuje trvání škodné události, aby bylo možno vykázat větší ušlý zisk a další finanční ztráty, nebo své skutečně utrpěné zranění, na které se vztahuje úrazové pojištění, úmyslně řádně neléčí.²⁹

Způsobení škody nikoli nepatrné

Pojistný podvod podle **§210 odst. 2 TZ** (na rozdíl od § 210 odst. 1) je trestným činem **jen tehdy**, je-li způsobena na cizím majetku **škoda nikoli nepatrná**, tedy ve výši nejméně 5.000 Kč. V opačném případě přichází v úvahu posouzení jednání pachatele jako přestupku proti majetku podle § 50 odst. 1 písm. a), zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Škodou na cizím majetku je újma majetkové povahy, která má vždy formu vyplaceného pojistného plnění nebo jiného obdobného plnění. V případě **vyvolání nebo předstírání události**, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, bude škodou celé vyplacené plnění, zatímco v případě **udržování stavu vyvolaného pojistnou událostí** to bude jen rozdíl mezi plněním, na které oprávněné osobě vznikl nárok podle skutečně vzniklé pojistné události, a plněním, jež bylo vyplaceno na základě úmyslného udržování stavu vyvolaného pojistnou událostí.³⁰

²⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1888, 1889.

³⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1889.

2.2.4 Subjekt trestného činu pojistného podvodu

Subjektem neboli **pachatelem trestného činu** obecně je fyzická, trestně odpovědná osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky skutkové podstaty trestného činu a vztahuje se i na spolupachatele a účastníka trestného činu. Pachatelství se nevztahuje pouze na dokonaný trestný čin, ale i na jeho vývojová stadia, pokud jsou trestná.³¹

Pachatelem trestného činu podvodu dle § 210 odst. 1 písm. a), b) nebo c) TZ může být **kdokoli**, především tedy kterýkoli z účastníků PS, tzn. pojistník či pojistitel. V praxi jím zpravidla bývá pojistník nebo pojištěný, kterým přímo ustanovení § 14 zákona č. 37/2004 Sb. ukládá povinnost odpovědět pravdivě a úplně na všechny písemné dotazy pojistitele, týkající se sjednávaného soukromého pojištění. To platí i v případě, že jde o změnu soukromého pojištění. Stejnou povinnost má pojistitel vůči pojistníkovi a pojištěnému. Nejčastějším pachatelem v souvislosti s likvidací pojistné události nebo při uplatnění práva na plnění z pojištění či jiné obdobné plnění je pojištěný.

Pokud jde o pojistitele (pojišťovnu), přichází v úvahu trestní odpovědnost některé z fyzických osob v podstatě pouze při uzavírání nebo změně PS, kdy může uvádět některé nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, např. o pojistném plnění nebo může zamlčet některé podstatné údaje z pojistných podmínek, které jsou součástí PS.

Pachatelem může však být i jiná osoba, např. pojišťovací zprostředkovatel či samostatný likvidátor pojistných událostí. Tím ustanovení § 210 odst. 1 TZ umožňuje postihovat i osoby, které nejsou přímými účastníky pojistného vztahu, ale jsou typickými subjekty dopouštějícími se této trestné činnosti, např. zmocněnce účastníků, popř. další osoby podílející se zejména na likvidaci.

Pachatelem trestného činu podvodu dle § 210 odst. 2 může být také kdokoli. Zpravidla to je pojištěný, ale může to být i pojistník nebo osoba zcela jiná, která úmyslně vyvolá nebo předstírá nebo úmyslně udržuje stav vyvolaný pojistnou událostí, ať už v dohodě s pojištěným či bez takovéto dohody. Motivem zde může být např. snaha poškodit pojistitele tedy pojišťovnu.³²

---

³¹ CHMELÍK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Praha: Linde, 2007. s. 49.

³² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1887, 1888, 1890.

2.2.5 Subjektivní stránka trestného činu pojistného podvodu

K obligatorním znakům **subjektivní stránky trestného činu** obecně **náleží zavinění**, tím rozumíme psychický vztah pachatele zejména k poruše či ohrožení objektu trestného činu, vyvolaným způsobem pachatelova jednání, uvedeným v TZ.³³

Z hlediska subjektivní stránky dle § 210 odst. 1 jde o **úmyslný trestný čin**. K trestní odpovědnosti za tento trestný čin není třeba vznik škody, a to jak majetkové, tak případně nemajetkové povahy. Proto ani úmysl pachatele nemusí k takové škodě, spočívající zejména ve vylákání pojistného plnění směřovat, i když zpravidla tomu tak bude.

Po subjektivní stránce je vyžadováno **úmyslné zavinění**, které musí zahrnovat všechny znaky potřebné pro naplnění některé z alternativ trestného činu **podle § 210 odst. 2**. Úmysl zde však přesahuje objektivní stránku, neboť pachatel jedná v tzv. druhém **úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch**. Zákon zde nespecifikuje povahu prospěchu, a proto může jít o prospěch majetkový i nemajetkový. V praxi však vzhledem k tomu, že jde o pojistný podvod, půjde především o majetkový prospěch ve formě plnění z pojištění nebo jiného obdobného plnění, a to ať už pro pachatele nebo jinou osobu.³⁴

2.2.6 Zvlášť přitěžující okolnosti (§210 odst. 3, 4, 5, 6, 7 TZ)

Vzhledem k tomu, že pojistné podvody páchají v praxi někteří pachatelé i opakovaně, stanoví nový trestní zákoník na rozdíl od předchozí právní úpravy recidivu jako zvlášť přitěžující okolnost ve smyslu § 210 odst. 3 TZ. Okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby **odnětí svobody od šesti měsíců do tří let** zde je spáchání činu uvedeného v odstavci 1 nebo 2 v případě, že jeho pachatel **byl v posledních třech letech** za takový čin **odsouzen**³⁵ nebo **potrestán**.³⁶

³³ CHMELÍK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Praha: Linde, 2007. s. 56.

³⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1890.

³⁵ Pojem, **byl za takový čin odsouzen**, se rozumí speciální recidiva pachatele. Odsouzením za takový čin je odsouzení za trestný čin pojistného podvodu dle § 210 odst. 1 nebo 2 TZ, pokud odsuzující rozsudek nabyl právní moci. Z hlediska odsouzení není třeba, aby došlo k výkonu trestu, byť i jen zčásti.

³⁶ **Potrestáním** se rozumí předchozí trestní postih pro trestný čin pojistného podvodu, kdy pachatel byl nejenom odsouzen, ale i vykonal alespoň zčásti uložený trest, pokud výkon trestu nebo samotná právní moc rozsudku, kterým byl trest uložen, nemá za následek to, že se na něho hledí, jako by odsouzen nebyl. Předchozím trestem může být jakýkoli trest, tedy nejenom trest odnětí svobody, ale i peněžitý trest, zákaz činnosti nebo trest propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty.

U **odsouzení** je rozhodující právní moc rozsudku, kdežto u **potrestání** okamžik výkonu trestu, upuštění od výkonu trestu, okamžik podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti nebo zákazu pobytu, prominutí trestu nebo jeho zbytku na základě milosti či amnestie.

Dalšími zvláště přitěžujícími okolnostmi při páchání trestného činu pojistného podvodu dle § 210 odst. 1 nebo 2 je způsobení:

- **větší škody** ve smyslu § 210 odst. 4 TZ (její výše musí činit nejméně 50.000 Kč a je postihována trestem odnětí svobody na jeden rok až pět let),
- **značné škody** ve smyslu § 210 odst. 5 písm. c) TZ (její výše musí činit nejméně 500.000 Kč a trestem je odnětí svobody na dvě léta až osm let),
- **škody velkého rozsahu** ve smyslu § 210 odst. 6 písm. a) TZ (její výše musí činit nejméně 5.000.000 Kč a trestem je odnětí svobody na pět až deset let).

Pokud jde o zavinění u následku dle § 210 odst. 4, 5 písm. c), 6 písm. a) TZ, je postačující nedbalost ve smyslu § 17 písm. a) TZ. Ustanovení dle § 210 TZ směřuje k ochraně majetkových zájmů pojišťoven, tedy pojistitelů, a proto pokud je zákonným znakem tohoto trestného činu „škoda na cizím majetku“ ve smyslu § 210 odst. 4, 5 písm. c), 6 písm. a) TZ, rozumí se tím škoda na majetku pojišťovny, neboť u tohoto trestného činu jsou předmětem útoku peněžní prostředky pojišťovny, k jejichž vyplacení ve formě pojistného plnění směřovalo jednání pachatele, a nikoli majetek, jehož se týkala předstíraná pojistná událost.

V neposlední řadě jsou zvláště přitěžujícími okolnostmi ve smyslu § 210 odst. 5 písm. a), b) a odst. 6 písm. c) TZ také:

- spáchání pojistného podvodu **členem organizované skupiny** nebo **osobou, která má uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného** (výše trestu odnětí svobody činí dvě léta až osm let),
- spáchání takového činu v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu **vlastizrady** podle § 309 TZ, **teroristického útoku** podle § 311 TZ nebo **teroru** podle § 312 TZ (výše trestu odnětí svobody činí pět až deset let).³⁷

---

³⁷ ŠÁMAL, P. K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku. *Pojistné rozpravy*, 2009, č. 25/2009, s. 15, 16.

Dle § 210 odst. 6 písm. c) TZ není rozhodné, zda byly dané závažné zločiny skutečně spáchány, postačí zde, že zůstalo jen u jeho úmyslu, jež nedosáhl ani stádia přípravy. Samotná příprava není obecnou formou trestné činnosti, a proto musí trestní zákoník ve zvláštní části její trestnost u příslušného trestného činu stanovit, jako to činí v § 210 odst. 7 u tohoto zvlášť závažného zločinu, jímž je pojistný podvod s ohledem na stanovenou trestní sazbu jen v § 210 odst. 6. Nezáleží ani na tom, zda pachatel chce umožnit či usnadnit spáchání těchto zločinů sobě nebo jiné osobě. Jestliže však došlo alespoň k přípravě nebo jeho pokusu, šlo by o souběh trestného činu pojistného podvodu podle § 210 odst. 1, 6 písm. b) a přípravy či pokusu tohoto zvlášť závažného zločinu, který měl pachatel v úmyslu umožnit nebo usnadnit.³⁸

2.3 Srovnání minulé (§ 250a TZ č. 140/1961Sb.) a současné (§210 TZ č. 40/2009 Sb.) právní úpravy pojistného podvodu

V závěru první kapitoly blíže pojednám o problematice minulé a současné právní úpravy pojistného podvodu, úvodem se ale o TZ zmíním obecně. Trestní zákon č. 140/1961 Sb. byl v praxi užíván od ledna roku 1962 a doznal bezmála 70 novelizací. Od 1. 1. 2010 jej po 47 letech účinnosti nahradil nový zákon č. 40/2009 Sb., který tak výrazně mění a modernizuje české trestní právo.

Na otázku, proč nebyl dostatečný TZ č. 141/1961 Sb., a tudíž bylo třeba přijmout nový TZ, odpovídá **důvodová zpráva k vládnímu návrhu nového TZ č. 40/2009 Sb.** takto: *"Hluboké ekonomické, politické a sociální změny, ke kterým došlo po pádu totalitního režimu koncem roku 1989, postupně významně ovlivnily všechny oblasti života společnosti. Nová kodifikace trestního práva hmotného vychází samozřejmě ze současné trestněprávní materie. Současný trestní kodex je výsledkem četných novelizací, mnohdy reagujících především na aktuální potřeby vyvolané dynamikou kriminality, hlubší zásahy do koncepčního pojetí našeho trestního práva byly provedeny jen okrajově. Výsledkem je trestní zákon, který jen obtížně reaguje na měnící se společenskou realitu. Nová kodifikace trestního zákoníku je založena na přesvědčení, že ochranu demokratického státního a společenského zřízení, práv a svobod jednotlivců a ochranu jejich života, zdraví a majetku je třeba dosahovat především mimotrestními prostředky. Kriminální politika*

---

³⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 1892.

*sledující kontrolu a potlačování kriminality, musí proto spočívat ve vhodném vyvažování prevence a represe.*³⁹

Nový trestní zákoník je významnou změnou trestního práva hmotného, v níž se promítá zásadní změna hodnotového systému české společnosti po roce 1989. Přitom vychází ze zhodnocení účinnosti dosavadních předpisů v trestněprávní oblasti, přihlíží k vývoji právní teorie i praxe zejména v evropských zemích s rozvinutým demokratickým systémem, reflektuje změny v ostatních právních oblastech a je zaměřen na vytvoření co nejvhodnějšího systému ochrany společnosti a jednotlivců před kriminalitou a jejími novými formami. Jedním z trestných činů, který doznal podstatných změn oproti platné právní úpravě, je trestný čin pojistného podvodu dle § 210 TZ. Nová úprava TZ by měla přispět k zvýšené ochraně majetkových práv a vztahů vznikajících v souvislosti s tzv. soukromým pojištěním plnění z pojištění nebo jiného obdobného plnění, na něž mu nevznikl nárok.

Obsahem § 250a starého TZ byly dvě samostatné skutkové podstaty, stejně tak tomu je i v novém ustanovení § 210 TZ, avšak s tím rozdílem, že pojistný podvod je zde vymezen v poněkud širším rozsahu. Formulace „**v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy**“ uvedené v § 210 odst. 1 písm. a) TZ, nahradila a tím rozšířila dřívější dikci „**při sjednávání pojistné smlouvy**“ obsažené v §250a odst. 1 TZ, která byla původně v praxi orgánů činných v trestním řízení vykládána poměrně úzce, a to tak, že pachatelem trestného činu pojistného podvodu podle § 250a TZ spáchaného podvodným jednáním při sjednání PS může být pouze ten, kdo sjednává PS. Osoba, která účastníku PS pouze opatřila potřebné nepravdivé podklady nebo mu poskytla jinou pomoc, byla posuzována jen jako pomocník. Obdobně tomu bylo i u jiných účastníků na jednání hlavního pachatele (např. organizátora nebo návodce), který sjednával PS.⁴⁰ Upřesnění ve smyslu § 210 odst. 1 písm. a) bylo do nového TZ zaneseno s ohledem na zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, který nezná pojem „sjednávání pojistné smlouvy“ a zásadně používá sousloví „uzavírání nebo změna pojistné smlouvy“, přitom vznikaly někdy pochybnosti, zda pod sjednávání smlouvy lze zahrnout i její změnu. Dle nového TZ tedy postačí uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů nebo zamlčení podstatných údajů kdykoli

³⁹ VANTUCH, P. Nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb. *Pravniradce.cz* [on-line]. 2009, č. 10/2009, Dostupné z <http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078240-38730700-F00000_d-novy-trestni-zakonik-c-40-2009-sb>; KOLEKTIV AUTORŮ. Důvodová zpráva k návrhu nového trestního zákona č. 40/2009 Sb. *Trestnizakonik.cz* [on-line]. 2009, Dostupné z <<http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>>.

⁴⁰ ŠÁMAL, P. K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku. *Pojistné rozpravy*, 2009, č. 25/2009, s. 5, 7, 16.

v průběhu od podání návrhu na uzavření PS až do jejího konečného uzavření. Je-li podmínkou uzavření PS lékařská prohlídka, může dojít k trestnému činu pojistného podvodu ve smyslu § 250 odst. 1 písm. a) TZ při nebo v souvislosti s touto lékařskou prohlídkou.

Podobně je tomu i s pojmem „**likvidace pojistné události**“ dle § 210 odst. 1 písm. b) TZ, který nahrazuje sousloví „**při uplatnění nároku na plnění z takové smlouvy**“ uvedené v § 250a odst. 1 TZ, přičemž nový pojem vyjadřuje i skutečnost, že uvedení nepravdivých údajů se týká celého procesu likvidace, nikoli jen jeho části. Další formulace obsažená v § 210 odst. 1 písm. c) TZ „**plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění**“ pokrývá jak plnění na základě PS, tak i na základě jiného důvodu. To se týká např. zákona č. 168/1999 Sb., podle něhož musí Česká kancelář pojistitelů plnit v případech vymezených zákonem poškozeným, aniž existuje PS. Nový TZ také umožňuje postihovat i osoby, které nejsou přímými účastníky pojistného vztahu, ale jsou typickými subjekty dopouštějícími se této trestné činnosti (např. zmocněnce účastníků, příp. další osoby podílející se zejména na likvidaci nebo uplatnění práva na pojistné nebo jiné obdobné plnění).⁴¹

Vedle těchto změn zákon nově přísněji postihuje tzv. recidivisty, tedy osoby, které již v minulosti pojistný podvod spáchaly. Výše trestu je stanovena v rozmezí šest měsíců až tři léta. Vyšší trestní sazba také hrozí tzv. interním pachatelům, tedy například nepoctivým pracovníkům obchodní služby nebo likvidátorům pojistných událostí. Dále v souladu s celkovou koncepcí nového trestního zákoníku byla snížena horní hranice trestní sazby z 12 na 10 let odnětí svobody a to v případě, že způsobí svým činem škodu ve velkém rozsahu či spáchá-li pojistný podvod v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání zvlášť závažných zločinů.⁴²

---

⁴¹KOLEKTIV AUTORŮ. Důvodová zpráva k návrhu nového trestního zákona č. 40/2009 Sb. *Trestnízákoník.cz* [on-line]. 2009, Dostupné z <<http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>>; ŠÁMAL, P. K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku. *Pojistné rozpravy*, 2009, č. 25/2009, s. 8, 9.

⁴² Internetové stránky České asociace pojišťoven. Tisková zpráva: Pojišťovny jsou v odhalování pojistných podvodů stále úspěšnější. *Cap.cz*. [on-line]. 2010, Dostupné z <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskov%c3%a9+zpr%c3%a1vy>.

3. Klasifikace pojistných podvodů

Pojišťovací podvody je možné klasifikovat dle různých kritérií, jako např. dle předmětu útoku, dle osoby pachatele, dle místa realizace či dle frekvence spáchání trestného činu pojistného podvodu. V této kapitole vymezím klasifikaci pojistných podvodů dle nejužívanějšího kritéria z hlediska kriminalistické metodiky, tedy předmětu útoku a následně uvedu u nejfrekventovanějších typů příklady z praxe.

3.1 Pojistné podvody dle předmětu útoku

Členění pojistných podvodů **dle předmětu útoku** neboli předmětné povahy můžeme rozdělit do dvou základních skupin, podle toho kdy pojistná událost vzniká, tedy buď v rámci **pojištění osob, nebo pojištění majetku a odpovědnosti za škodu**.

Pojistné podvody, které vznikají v rámci pojistných událostí ve vztahu k **pojištění osob** (blíže viz podkapitola 3.1.1) zahrnují např. oblast:

- a) důchodového pojištění,
- b) životního pojištění,
- c) úrazového pojištění,
- d) pojištění léčebných výloh,
- e) pojištění příjmů v době pracovní neschopnosti.

Pojistné události ve vztahu k **pojištění majetku a odpovědnosti za škodu** (blíže viz podkapitola 3.1.2) vznikají např. v rámci:

- a) pojištění domácnosti včetně rekreačních domácností,
- b) pojištění staveb,
- c) cestovního pojištění,
- d) havarijního pojištění motorových vozidel,
- e) pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla,
- f) pojištění podnikatelů a průmyslu,
- g) pojištění škod na leteckých dopravních prostředcích.⁴³

---

⁴³ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 653.; STRAUS, J. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 425.

V následujících podkapitolách 3.1.1 a 3.1.2 podrobněji rozeberu jednotlivé typy pojistných podvodů v obou skupinách pojištění.

3.1.1 Pojistné podvody vznikající v rámci pojištění osob

Důchodové pojištění

V oblasti **důchodového pojištění** nejsou pojistné podvody příliš frekventované. Předmětem útoku jsou zde pojistné vztahy a okolnosti týkající se základního či dočasného důchodu, dále důchodu pro pozůstalé, který je vyplácen po určitou dobu, a to i v případě, že byl vyplácen důchod pojištěnému. V dalších případech pak zproštění od placení pojistného v případě plné invalidity (viz praktický případ níže) a podílu na zisku⁴⁴, který podstatně zvyšuje skutečný důchod oproti výši garantované ve smlouvě.⁴⁵

Praktickým příkladem z praxe může být případ muže, který se pojistil v roce 1992 u pojišťovny na pojistnou částku 2 mil. Kč s ročním pojistným ve výši 120 000 Kč. Po dvou letech předložil pojišťovně posudek lékaře, že je plně invalidní v důsledku úrazu způsobeného autonehodou, která nastala během pojištění. Pojišťovna muži přiznala plnění z pojištění od zproštění placení pojistného a po dobu následujících osmi let za muže platila pojistné. Takto pojišťovna zaplatila cca 2 mil. Kč. V roce 2002 policie kontaktovala pojišťovnu na základě podezření, že lékař vystavil nepravdivý posudek, že se autonehoda vůbec nestala nebo nezpůsobila takové poškození zdraví, které by vedlo k přiznání invalidity. Dokonce se zjistilo, že muž byl současně pojištěn u třech pojišťoven.⁴⁶

Životní pojištění

Životní pojištění zahrnuje pojištění pro případ smrti a dožití, další variantou je kombinace obou výše zmíněných pojištění. Pojistnou událostí je smrt nebo dožití se určitého věku či doby. Z hlediska pojistného podvodu je důležité členění na životní pojištění rizikové a rezervotvorné neboli spořicí. Pouze v případě životního pojištění s rizikovou složkou je pojišťovna vystavena nebezpečí pojistného podvodu. Vzhledem k zajímavým finančním částkám na pojistném plnění v oblasti životního pojištění se pozvolna dostává páchání pojistných podvodů v této oblasti do popředí zájmu. Jedná

⁴⁴ Na podíl na zisku je nárok i po zahájení výplaty základního důchodu, takže vyplácený důchod se může každoročně zvyšovat.

⁴⁵ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 653.

⁴⁶ MRÁKOVÁ, M. Pojistný podvod v životním a úrazovém pojištění a pojištění nemoci. *Pojistný obzor*, 2003. č. 2/2003, s. 14.

se často o pojistné podvody páchané lidmi nezaměstnanými, kteří se pokoušejí řešit svoji špatnou finanční i sociální situaci. V některých případech jim jde na ruku i ošetřující lékař, který může v pojistném plnění vidět i pokračování sociálních dávek či charity.

Příkladem pojistného podvodu v oblasti životního pojištění je případ dvou bratrů, kteří nabídli svému známému, aby jezdil s nákladním autem do Ruska, a přinutili ho, aby uzavřel u pěti pojišťoven několik životních pojistných smluv v jejich prospěch, pro případ, že by se mu na cestách něco stalo. Celková pojistná částka činila u všech pojišťoven 21,5 mil. Kč. Pojištěný uvedl tyto muže jako oprávněné osoby pro případ jeho smrti a tyto osoby za něho platily i pojistné. Pojištěný byl jednoduchý, důvěřivý a na pachatelích závislý. Dostával nepatrné finanční částky za uzavření pojistných smluv. Zhruba po roce pachatelé pojištěného zavraždili a pokusili se zinscenovat, že zemřel tragickou nehodou. Oběť byla nalezena v nákladním automobilu a měla se udusit výfukovými plyny. Policii se však zdála smrt dosti neobvyklá.⁴⁷

Úrazové pojištění

Co se týče **úrazového pojištění**, jde o poměrně velmi častý způsob páchaní trestného činu pojistného podvodu, je zde pojišťována fyzická osoba pro případ jejího trvalého poškození nebo smrti. V současné době je nárůst páchaných pojistných podvodů, tzv. sebepoškozování, spojován s dopady hospodářské krize. Úrazové pojištění je možno uzavřít jako samostatnou PS, ale také jako doplňkové pojištění např. ke smlouvě životního pojištění nebo havarijního pojištění motorového vozidla. Toto pojištění obvykle zahrnuje následující složky:

- pojištění pro případ smrti v důsledku úrazu,
- pojištění pro případ trvalých následků úrazu,
- pojištění, které má částečně nahradit snížený příjem případně zvýšené náklady vzniklé v důsledku úrazu.

Pachatelé pojistných podvodů v oblasti úrazového pojištění se snaží zatajit svůj zdravotní stav, dobu a místo, kdy došlo k úrazu, či k uzavření smlouvy dochází až po tom, co nastala daná pojistná událost. Ve většině případů se stává, že pojistná událost vůbec

⁴⁷ MRÁKOVÁ, M. Pojistný podvod v životním a úrazovém pojištění a pojištění nemocí. *Pojistný obzor*, 2003, č. 2/2003, s. 13, 14.; RŮŽEK, J. Jak předcházet podvodům v pojišťovnictví? *Pojistný obzor*, 2005, č. 9/2005, s. 13.; ŠTOS, J. Bratři vraždili kvůli pojistce, dostali 13 a 14 let. *iDNES.cz*. [on-line]. 2004, Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/bratri-vrazdili-kvuli-pojistce-dostali-13-a-14-let-f5h-/krimi.asp?c=A040609_145308_krimi_miz>.

nenastane a je tedy pachatelem pouze předstírána. Spolupachateli u tohoto typu pojistného podvodu jsou především pracovníci zdravotnických zařízení, kteří zfalšují zdravotní dokumentaci.⁴⁸

Jako konkrétní příklad pojistného podvodu u tohoto typu pojištění lze uvést případ muže, který při sekání trávy přišel o dva prsty na ruce. Nešťastná událost se prý stala při odstraňování spadlé suché větve pod sekačku. V momentě, kdy se ji poškozený snažil vytáhnout, se prsty dostaly pod zapnutou sekačku. Při následném dalším šetření se ukázalo, že klient si uzavřel pojištění na vysoké částky u tří různých pojišťoven krátkou dobu před nehodou. Dalším podezřelým ukazatelem bylo i to, že se stala v podvečerních hodinách, tedy v době, kdy již bylo šero. Navíc večer před údajným sekáním trávy padal sníh. Během dalšího šetření podezřelých okolností klient přiznal, že si prsty usekl sekerkou sám a zpětně uzavřel pojistnou smlouvu za účelem získání pojistného plnění od všech tří pojišťoven.⁴⁹

Pojištění léčebných výloh

Do tohoto typu pojištění je zahrnuto nejen pojištění nákladů na lékařské ošetření, ale např. i náklady na nezbytný doprovod či převoz zpět do ČR. Trestný čin pojistného podvodu se zde velmi obtížně prokazuje, neboť k předstírané pojistné události dochází mimo území ČR. Pojištění léčebných výloh je obvykle součástí širší nabídky cestovního pojištění pro cesty do zahraničí a zahrnuje i pojištění úrazu, odpovědnosti za škodu a pojištění zavazadel.⁵⁰

Příkladem může být klient pojišťovny, který po návratu z dovolené předložil pojišťovně doklady ze zahraniční nemocnice kvůli náhlým urologickým potížím. Nakonec pod tlakem důkazů přiznal, že ve skutečnosti šlo o plánovanou obřízku.⁵¹

Pojištění příjmů v době pracovní neschopnosti

Při tomto způsobu páchání pojistného podvodu, je často společně napadáno i pojištění úrazové. Obdobným pojištěním je zde sjednání výplaty určité denní částky při

---

⁴⁸ MRÁKOVÁ, M. Pojistný podvod v životním a úrazovém pojištění a pojištění nemoci. *Pojistný obzor*, 2003, č. 2/2003, s. 13, 14.; PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 653.

⁴⁹ AKRMAN, L. Další trik jak získat peníze od pojišťovny: Lidé se úmyslně zraňují. *FinWeb.iHNed.cz* [on-line]. 2009, Dostupné z <<http://finweb.ihned.cz/c1-38088900-dalsi-trik-jak-ziskat-penize-od-pojistovny-lide-se-umyslne-zranuji>>.

⁵⁰ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 653, 654.

⁵¹ HRUŠOVÁ, M. Pojišťovny odhalují pojistné podvody v řádech milionů korun *iDNES.cz*. [on-line]. 2008, Dostupné z <http://finance.idnes.cz/pojistovny-odhaluji-pojistne-podvody-v-radech-milionu-korun-pt7-/poj.asp?c=A080910_170114_poj_hru>.

pobytu v nemocnici. Pachatelé většinou pouze předstírají pracovní neschopnost. Jako spolupachatelé zde mohou vystupovat pracovníci zdravotnických zařízení.⁵²

Konkrétním příkladem pojistného podvodu v této oblasti je pojištěná žena, která úmyslně zamlčela údaje o svém zdravotním stavu při sjednávání pojištění pro případ denní dávky v pracovní neschopnosti a pojistila se před plánovanou operací kolena. Posléze uplatnila nárok z pojistné události. Pojišťovna si v rámci šetření pojistné události vyžádala zdravotnickou dokumentaci a zjistila, že pojištěná utrpěla úraz ještě před počátkem pojištění.⁵³

3.1.2 Pojistné podvody vznikají v rámci pojištění majetku a odpovědnosti za škodu

Pojištění domácnosti včetně rekreačních domácností

Páchání pojistných podvodů v této oblasti je velmi časté, jelikož se pojištění vztahuje na všechny věci, které jsou součástí domácnosti sloužící k jejímu provozu a mj. také na stavební součásti domácnosti. Jeho součástí bývá pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou členem domácnosti v běžném občanském životě. Pachatel uvádí nepravdivé údaje při uplatnění nároku na pojistné plnění zejména tím, že udá, že došlo k odcizení věcí, které vůbec nevlastnil nebo samotné vloupání zinscenuje. V jiných případech pachatel uplatní nárok na pojistné plnění u více pojistitelů, aniž by pojistitele upozornil na to, že má již uzavřeno více PS na pojištění své domácnosti. Jde tedy o bezdůvodné obohacení z vícenásobného pojištění, které je také využíváno pachateli u ostatních majetkových pojištění.⁵⁴

Příkladem pojištění domácnosti může být případ muže, který se dopustil protiprávního jednání tím, že uplatnil nárok na plnění v souvislosti s vloupáním do bytu a odcizením věcí. Nárok doložil pozměněnými a padělanými doklady o koupi věcí, které nikdy nevlastnil, čímž se pokusil neoprávněně navýšit plnění o 50 000 Kč. Zaměstnanci pojišťovny odhalili dané nesrovnalosti v předložených dokladech, plnění neposkytli a navíc podali na pojištěného muže trestní oznámení. V průběhu trestního řízení se pachatel k činu

---

⁵² PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 654.

⁵³ MRÁKOVÁ, M. Pojistný podvod v životním a úrazovém pojištění a pojištění nemoci. *Pojistný obzor*, 2003, č. 2/2003, s. 15.

⁵⁴ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 654.

*doznal. Jelikož šlo o ojedinělé vybočení z jinak řádného života pachatele, rozhodl státní zástupce o podmíněném zastavení stíhání se zkušební dobou jednoho roku.*⁵⁵

Pojištění staveb

Pojištění staveb se vztahuje na budovy, stavební součásti a příslušenství, které jsou uvedené v PS. Pachatel pojistného podvodu předstírá mylný vznik určité pojistné události, kterou sám úmyslně vyvolá. Nejfrekventovanějším způsobem páčání pojistného podvodu u pojištění staveb je podpálení daného objektu. Součástí tohoto druhu pojištění bývá pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z vlastnictví nebo držení pojištěné nemovitosti.⁵⁶

*V případě podvodného nároku na pojištění stavby měl pojištěný nahlásit poškození svého rodinného domu, ke kterému údajně došlo následkem bouře s vichřicí. Při uplatnění nároku na plnění uvedl, že mu vichřice poškodila jak okna tak dveře a tak výše škody byla značná. V průběhu likvidace bylo šetřením zjištěno, že k poškození oken a dveří muselo dojít již dříve před bouří. Pojištěný uvedl v rozporu se skutečností nepravdivý údaj, kterým se snažil z pojišťovny vylákat plnění ve výši přes 100 000 Kč. Výpovědi svědka při policejním vyšetřování bylo prokázáno, že si u něj obžalovaný objednal opravu oken a dveří již několik týdnů před pojistnou událostí. Na smlouvě o provedení opravy pak přepsal datum, aby vzbudil dojem, že potřeba opravy vznikla až po pojistné události. Pojištěný muž byl obžalován a uznán vinným za trestný čin pojistného podvodu.*⁵⁷

Cestovní pojištění

Stejně jako u pojištění léčebných výloh jde o velmi obtížně prokazatelný pojistný podvod, neboť k předstírané pojistné události dochází mimo území ČR. Pojištění pro cesty do zahraničí zahrnuje např. pojištění zavazadel, storno poplatků či odpovědnosti za škodu.⁵⁸

Příkladem může být podvod ve výši několika desítek tisíc dolarů. Pojištěný muž se vypravil na dalekou výzkumnou cestu do pralesa, kde došlo k obrovské průtrži mračen a dotyčný byl údajně stržen do rozbourené řeky. Dle jeho výpovědi ho našel až vrtulník

⁵⁵ KOTRBATÁ, J. Podmíněné zastavení trestního stíhání u méně závažných pojistných podvodů. *Pojistný obzor*, 2003, č. 2/2003, s. 16.

⁵⁶ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 654.

⁵⁷ KOTRBATÁ, J. Případ podvodného nároku za poškození rodinného domu. *Pojistný obzor*, 2002, č. 2/2002, s. 18.

⁵⁸ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 654.

a v bezvědomí ho převezli do místní nemocnice. Při propouštění z nemocnice musel údajně zaplatit účet za náklady na léčení ve výši několika desítek tisíc dolarů. Po návratu do ČR pak tento člověk požadoval plnění po své pojišťovně na základě vystavené faktury. Šetřením bylo zjištěno, že klinika, na které byl léčen a která vystavila onu fakturu, vůbec neexistuje. Stejně neexistovala ani záchranná jednotka, která tohoto turistu zachránila. Dokonce meteorologický ústav dané země potvrdil, že v den údajné pojistné události v příslušném regionu k žádné bouři nedošlo.⁵⁹

Havarijní pojištění motorových vozidel

Nejčastější způsob páchaní pojistného podvodu v ČR je v oblasti pojištění motorových vozidel. Podle odhadů je v této oblasti podvodná dokonce každá pátá pojistná událost.⁶⁰ Havarijní pojištění je uzavíráno pro případ poškození, zničení nebo odcizení vozidla, kdy k tomuto základnímu pojištění je možné v PS sjednat doplňkové pojištění, jako je např. pojištění zavazadel a věcí osobní potřeby, úrazové pojištění přepravovaných osob či pojištění nadstandardní výbavy.

Páchání trestných činů pojistného podvodu v oblasti havarijního pojištění motorových vozidel lze rozdělit do dvou skupin:

1) Pojistné podvody spojené s údajnou krádeží vozidel

Pachatelé se zde snaží, např. nadhodnotit vozidlo dodatkovou výbavou, kterou vozidlo není vybaveno, nebo je vybaveno jen pro sjednání PS a poté je tato výbava vymontována. Dále pachatelé ve spolupráci s pracovníky pojišťoven uzavírají PS na vozidla prodaná mimo území ČR, a v podstatě pojišťují pouze doklady od vozidla. V jiných případech pojistí vozidlo, které bylo odcizeno v zahraničí a dovezeno do ČR, kde pro něj byly vytvořeny nové identifikační znaky (VIN⁶¹, číslo motoru, apod.) či při uzavírání PS se změnou identifikačních znaků a dokladů zatají skutečné stáří vozidla a tím následně získají vyšší pojistné plnění. Pachatelé při fingování krádeže vozidla, ještě před samotným ohlášením údajného odcizení jejich vozidla pojistiteli, prodají vozidlo

---

⁵⁹ HERMAN, M. Pojistné podvody z Česka zatím jen tak nezmizí. *Ip-assistance.cz*. [on-line]. 2006, Dostupné na z <<http://www.ip-assistance.cz/Spolecnost/Napsali-o-nas/Rok-2006/Pojistne-podvody-z-Ceska-zatim-jen-tak-nezmizi>>.

⁶⁰ TROJANOVÁ, E. Pojistné podvody neznají hranice. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 3.

⁶¹ **VIN (Vehicle Identification Number, Identifikační číslo vozidla)** je mezinárodně jednoznačný identifikátor motorových vozidel, zpravidla vyražený na štítku trvale připevněném ke karoserii vozu nebo vyražený do karosérie samotné. VIN bývá u modernějších vozů duplikováno i v jiných místech - typicky v průhledu stínícího lemu předního okna a v dalších, nezveřejňovaných místech. Číslo je tvořeno 17 písmeny a číslicemi, jeho formát je od roku 1983 určen normou (ISO 3779:1983).

na náhradní díly na území ČR, děje se tak především u starších pojištěných vozidel, která jsou obtížně prodejná a je tedy „výhodnější“ je prodat na náhradní díly.

Praxí u této skupiny pojistných podvodů byly zaznamenány **dva klasické způsoby** páčání této trestné činnosti. **První** spočívá v tom, že u odcizeného vozidla jsou zaměněny základní identifikační znaky jinými, které byly vyříznuty z vozidla, které není bezprostředně spojeno s trestným činem a identifikační čísla a znaky jsou zpravidla vzata z vrakovaných automobilů. **Pro druhý způsob** páčání je typické to, že řidič se svým řádně pojištěným vozidlem (včetně vypůjčeného v autopůjčovně či leasingu), legálně vycestuje do zahraničí a zde vozidlo prodá. Nový majitel ho zaregistruje a původní majitel po návratu do ČR nahlásí policii odcizení svého vozidla. Prověřováním vozidla v zemi nového uživatele při registraci vozidla nemohou být zjištěny nesrovnalosti, protože v době registrace není jeho odcizení ještě nahlášeno, a proto nebylo po vozidle ještě vyhlášeno pátrání. Policie v zemi původního uživatele vozidlo na svém území rovněž nezjistí, protože v době, kdy je po vozidle vyhlášeno pátrání, se vozidlo již v zemi původního uživatele již nenachází. To tedy není nalezeno a jeho vlastník úspěšně uplatní u pojišťovny nárok na plnění ze škodní události.⁶²

Praktickým příkladem pojistného podvodu spojeného s údajnou krádeží vozidel je případ dvou pachatelů, kteří v minulosti společně provozovali autobazar. Posléze se postavili „na vlastní nohy“ a pořídili si autobazar každý sám pro sebe. Své „podnikání“ vylepšili malými zlepšováky. Nakupovali vraky bouraných aut, které na sebe nebo na někoho z příbuzných zaregistrovali a auto pojistili proti krádeži. Po nějaké době nahlásili policii jejich odcizení. Na pojišťovně poté požadovali náhradu škody v řádu statisíců korun v domnělé hodnotě vozidla. Auto však často nebylo ani pojezdné a v několika případech doslova fyzicky neexistovalo již v době, kdy probíhala technická kontrola a uzavírala se pojistná smlouva.⁶³

2) Pojistné podvody spojené s údajným poškozením vozidel při dopravních nehodách nebo živelných událostech

Pachatelé se při sjednávání PS zejména snaží ve spolupráci s pracovníky pojišťoven nebo obchodními zástupci uzavírat PS na vozidla, která již předtím byla poškozena

⁶² PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 654, 655.

⁶³ Generali odhalila v minulém roce pojistné podvody za 32 milionů korun, jejich pachatelé mohou strávit až 12 let za mřížemi. *Generali.cz*. [on-line]. 2010, Dostupné na z <<http://www.generali.cz/tiskove-zpravy/generali-odhalila-v-minulem-roce-pojistne-podvody-za-32-milionu-korun>>.

při dopravní nehodě, a proto antidatují dobu uzavření PS. Ve velké míře s pachateli také spolupracuje dopravní policie a vytváří tak fingované protokoly o dopravní nehodě a poté pracovníkům pojišťoven k prohlídce přistaví jiné havarované vozidlo, a pokud v případech nižších škod není vyžadována prohlídka havarovaného vozidla, nahlásí údajnou nehodu a doloží potvrzení o dopravní nehodě od policie. V neposlední řadě pachatelé také spolupracují s pracovníky autoopraven a ti tak nadhodnocují cenu opravy automobilu.

V dnešní době řada řidičů stále častěji zneužívá toho, že k nehodám s nižší škodou nemusí volat policii. Pojišťovny proto začaly používat složité počítačové programy, aby mohly nahlášené nehody simulovat, a často tak vyloučí, že se nehoda skutečně stala.⁶⁴

Netradičním příkladem pojistného podvodu je podezřelý případ následující dopravní nehody. Vyšetřovatel oddělení forenzního auditu obdržel z informačního systému pro detekci pojistných podvodů a zároveň od likvidátora upozornění na pojistnou událost s hodnocením vysokého rizika vzniku pojistného podvodu. Jedním z indikátorů byl vznik pojistné události dvě hodiny po sjednání pojištění. Údajná pojistná událost nastala, když řidič vozidla Škoda 125L narazil do levé zadní části zastavujícího vozidla Mercedes Benz, které řídil cizí státní příslušník. Dopravní nehoda byla šetřena Policií ČR. Pojistné plnění by v případě výplaty činilo 498 893 Kč. Provedeným šetřením bylo zjištěno, že viník dopravní nehody je bezdomovec. I přes komplikace byl řidič vyšetřovatelem osobně zastižen a uvedl, že dopravní nehoda, na které měl mít účast, byla předem domluvena a následně zinscenována za účelem získání pojistného plnění pro cizího státního příslušníka. Tento pojištěnému zakoupil vozidlo Škoda 125 a druhého dne jej pojistil. Následně zinscenovali dopravní nehodu. Pojištěný za svoji účast při dopravní nehodě obdržel 3000 Kč.⁶⁵

Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla

Případy pojistných podvodů v této oblasti jsou v ČR velmi obvyklými a častými. Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla neboli povinné ručení musí mít každé vozidlo, kterému byla přidělena registrační značka anebo technický průkaz nebo je používáno na veřejných komunikacích, nestanoví-li to zákon jinak.

⁶⁴ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 655, 656.; ŠITNER, R. Pojistných podvodů je víc. *iHNed.cz*. [on-line]. 2010. Dostupné z <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-40859720-pojistnych-podvodu-je-vic-podnikatele-v-nouzi-se-zachranuji-zalozenim-pozaru>>.

⁶⁵ Počet pokusů o pojistný podvod dlouhodobě roste. *OPojištění.cz*. [on-line]. 2008. Dostupné z <<http://www.opojisteni.cz/ze-zivota/pocet-pokusu-o-pojistny-podvod-dlouhodobě-roste/>>.

Z pojištění je hrazena škoda způsobená provozem motorového vozidla druhému účastníku dopravní nehody usmrcením, újmou na zdraví, poškozením, zničením, ztrátou nebo odcizením věci v souvislosti se škodou způsobenou provozem vozidla.

Pachatelé často spolupracují s příslušníky dopravní policie a vytváří tak fingované protokoly o dopravní nehodě, následně poté pracovníkům pojišťoven k prohlídce přistaví jiné havarované vozidlo. V jiných případech, se pachatel domluví se svým známým a zinscenují domnělou dopravní nehodu, kterou poté nechávají vyšetřit policií a škodu na vozidle hradí pojišťovna z titulu pojištění pachatelova „známého“. Pachatelé také ve velké části případů spolupracují s pracovníky autoopraven, kteří úmyslně nadhodnocují cenu opravy a uvádějí výměnu náhradních dílů, které jsou pouze opraveny nebo nebyly vůbec poškozeny. Motivem pojistného podvodu u zákonného pojištění vozidel je majetkový prospěch při uplatňování nároků na pojistné plnění za škody způsobené na zdraví, nebo jako náhradu za ušlý zisk podnikateli či za věci, které byly údajně zničeny, poškozeny nebo odcizeny při pojistné události.⁶⁶

*Kuriózním příkladem pojistného podvodu je případ klienta, který nahlásil škodu na svém automobilu. Při své výpovědi uvedl, že jeho známý z vedlejší vesnice mu při parkování odřel blatník a bok stojícího vozidla. Ke smůle poškozeného byl likvidátor pojišťovny nedaleko místa nehody, jel se tedy na škodu podívat. Majitel poškozeného vozu nebyl doma, ale auto stálo bez jediné odřeniny před domem. Likvidátor auto nafotil a odjel. Druhý den se pracovník z likvidací škod s poškozeným sešel před jeho, teď už nabouraným vozidlem a ukázal mu fotografie z předešlého dne. Klient nakonec přiznal, že nehodu narafičil. Chtěl se tak pomstít svému známému, který se zajímal o stejnou ženu jako on.*⁶⁷

Pojištění podnikatelů a průmyslu

V oblasti tohoto pojištění jsou páchany pojistné podvody velmi často. V rámci něj jsou pojišťována podnikatelská rizika proti živelné události, u strojního zařízení a technických rizik přerušení provozu a dále pak kombinace různých druhů pojištění odpovědnosti s pojištěním majetku či jiná specifická pojištění, jako je např. pojištění

⁶⁶ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 656.; Pojištění vozidel. Povinne-ruceni.com. [on-line]. 2010. Dostupné z <<http://www.povinne-ruceni.com/pojisteni-vozidel.html>>.

⁶⁷ HRUŠOVÁ, M. Pachatelem byl jelen aneb kuriózní případy z pojištění vozidel. iDNES.cz. [on-line]. 2009, Dostupné z <http://finance.idnes.cz/pachatelem-byl-jelen-aneb-kuriozni-pripady-z-pojisteni-vozidel-psc-poj.asp?c=A091007_112550_ruceni_hru>.

přepravy či finančních a kapitálových rizik. Pachatelé zde zatajují skutečné hodnoty věcí při uzavírání PS v souvislosti s pojištěním:

- bezcenného a neprodejného zboží na částku několikanásobně vyšší, než je skutečná hodnota věcí,
- neexistujícího zboží, které je deklarováno pouze padělanými doklady,
- opotřebovaného strojního zařízení, které je pouze „kosmeticky“ upraveno tak, aby budilo dojem funkčního stroje.

Pachateli většinou bývají neúspěšní podnikatelé, kteří se snaží např. zbavit neprodejného zboží tím, že úmyslně založí požár ve skladu se zbožím či ve výrobní hale se strojním zařízením, nebo zinscenují krádež vloupáním do skladu či zboží vyvezou do zahraničí, kde je prodají a následně oznámí jeho odcizení.⁶⁸

Obohatit se nelegální cestou pojistného podvodu chtěl například podnikatel s pouťovými atrakcemi, který pojišťovně nahlásil požár repliky historické lochneské dráhy. Ze shořelé lochnesky zbyly po požáru jen kovové konstrukce. Majitel předložil pojišťovně znalecký posudek repliky ve výši 1 600 000 Kč, současně předložil i technický průkaz a doklad o revizi elektrického zařízení. Jelikož požadovaná částka vybočovala z představ pojišťovny a celá událost vzbuzovala podezření z pojistného podvodu, nechala pojišťovna celou záležitost prošetřit. Postupně bylo zjištěno, že revizní technik, který měl vypracovat revizní posudek pro uvedenou atrakci, odmítl její vypracování, neboť byla ve velmi špatném stavu a elektroinstalace nevyhovovala daným požadavkům. Znalecký posudek neměl formální náležitosti a formulace ohledně finanční částky byly zcela nejasné. Navíc se podařilo zajistit výpověď svědkyně, která vypověděla, že stav lochnesky byl tak špatný, že její majitel před údajným požárem prohlásil, že ji opravovat nebude a rozprodá ji. Pojišťovna v průběhu vlastního šetření získala dostatek podkladů pro podání trestního oznámení pro podezření z pojistného podvodu a pojistné plnění nevyplatila.⁶⁹

Pojištění škod na leteckých dopravních prostředcích

Provozovatelé letadel musí mít svá letadla ze zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, pojištěna na odpovědnost za škody, které jsou jejich provozem způsobeny a také musí být havarijně pojištěny pro případ jejich vlastního poškození. U havarijního pojištění bývají pojistné podvody páčány zejména menšími provozovateli sportovních letadel.

⁶⁸ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 657.

⁶⁹ ČERMÁK, A. Příběh shořelé lochnesky. *Pojistný obzor*, 2001. č. 8/2001, s. 18.

Jelikož je zakoupení letadla velmi finančně náročná záležitost, často bývají zakoupeny starší a logicky tedy levnější letadla převážně ze zahraničí, které mají odlétaný větší počet letových hodin. Avšak po odlétání stanoveného počtu letových hodin je nutná jejich generální oprava, která je rovněž finančně velmi nákladná. Právě v této oblasti dochází k fingovaným leteckým nehodám.

Příkladem pojistného podvodu v souvislosti s pojištěním letadel je následující příklad. Pojišťovně byla nahlášena pojistná událost, při které došlo k poškození dvumotorového letadla, ke kterému podle výpovědi pilota mělo dojít tím způsobem, že po startu letadla z letiště došlo ke střetu s ptáky. Na základě vzniklé situace pilot nahlásil událost řízení letového provozu na letišti, s letadlem nouzově přistál a po přistání událost telefonicky nahlásil. Mělo údajně dojít k poškození obou motorů a obou vrtulí letadla s nutností opravy a poškození levého čelního skla, kdy byla nutná jeho výměna a dále byla podle hlášení nutná kontrola podvozku, avioniky, trupu, křídla a ocasní plochy. Odhadované náklady na opravu a kontrolu letadla byly ve výši 9 000 000 Kč. Po likvidaci pojistné události bylo zjištěno, že uvedené letadlo bylo krátce před zmíněnou nehodou dovezeno z USA a mělo nalétáno několik set letových hodin a blížila se doba jeho generální opravy. Dále bylo zjištěno, že k výše uvedenému poškození letadla nedošlo způsobem, který byl popisován ve výpovědi pilota letounu, ale že po údajném nouzovém přistání letadla byly na letišti u letadla v hangáru nastartovány motory, a poté proti těmto motorům měl pilot (vlastník letadla) házet holuby, které krátce předtím zabil. Dále úderem kladiva opatřeného bandáží do levého vnějšího čelního skla letadla zvětšil poškození tohoto skla, které již bylo prasklé při dovozu letadla do ČR. K odhalení této podezřelé škodní události došlo na základě upozornění pracovníků pojišťovny občany, pohybujícími se v okruhu letectví.⁷⁰

---

⁷⁰ PRŠAL, V. Pojistné podvody v souvislosti s pojištěním letadel. *Pojistný obzor*, 2007. č. 10/2007, s. 10

4. Příčiny a důsledky páchání pojistných podvodů

V předposlední kapitole se budu zabývat příčinami a důsledky páchání trestného činu pojistného podvodu. Než přejdu k hlavní problematice třetí kapitoly, úvodem vymezím typický profil a rozdělení pachatelů v oblasti pojistných podvodů, jelikož bez osoby pachatele bychom těžko mohli hledat příčiny či důsledky páchání tohoto trestného činu. V závěru kapitoly se budu věnovat statistickým údajům v oblasti pojistných podvodů, jak z pohledu statistik státních zastupitelství, soudů a policie ČR, tak z pohledu statistik domácích pojišťoven.

4.1 Pachatel pojistného podvodu

Na pachatele pojistných podvodů nejsou kladeny žádné zvláštní požadavky a ani oni sami se nevyznačují výraznými zvláštnostmi. Vytvořit profil „typického“ pachatele pojistného podvodu nelze zcela jednoznačně. Pachatelem zde může být kdokoli, kdo má způsobilost k právním úkonům a je oprávněný uzavřít PS. Široká paleta způsobu páchání pojistných podvodů se promítá do různorodosti intelektových schopností jednotlivých pachatelů. Spíše lze říci, že jde zejména o bezproblémové a bezúhonné občany, kteří využívají příležitostí a jejich **typickými znaky chování** je např.:

- znalost podmínek jednotlivých pojistných institutů,
- schopnost improvizovat a přizpůsobit se dané situaci,
- dobrá obeznámenost s problematikou při řešení pojistných událostí a při vyšetřování pracovníky pojišťovacích institucí,
- dobrá komunikativnost a schopnost navazovat kontakty,
- schopnost přesvědčit o své morální čistotě.

Výše uvedené vlastnosti se nejspíše projeví u pojištění podnikatelů a pojistných podvodů v rámci úvěrového pojištění, ovšem není řečeno, že tyto znaky chování nelze spatřovat také u jiných druhů pojistných podvodů. Obecně můžeme pachatele pojistných podvodů rozdělit **do dvou skupin** a to na pachatele **vnitřní** a **vnější**.

Vnitřním pachatelem pojistných podvodů je zaměstnanec pojišťovny, jehož spolupachatelem je pojištěný či pojistník. Tyto osoby zpravidla využívají nedokonalosti daného druhu pojištění, jsou dokonale obeznámeny s jeho úskalími a s činností celé

pojišťovny. Často nejde o podvod v pravém slova smyslu, jejich jednání je závislé na způsobu spáchání a lze jej přiblížit k jednání podobnému zpronevěře. Právní kvalifikace takového jednání se odvíjí od způsobu spáchání a jednání daného vnitřního pachatele.

Pachatelé vnější nemají zpravidla žádné spolupachatele mezi zaměstnanci pojišťoven. Jde o osobu pojištěného nebo pojistníka. Vnější pachatelé se dopouští podvodného jednání především v souvislosti s uzavíráním nebo změnou PS, v souvislosti s likvidací či při uplatňování nároku na pojistné plnění. Spolupachateli vnějších i vnitřních pachatelů jsou často zaměstnanci zdravotnických zařízení, ti falšují zdravotní dokumentace a provádí údajné lékařské prohlídky. Dále jsou to osoby pohybující se v oblasti znalecké činnosti, kteří hodnotí výši movitého i nemovitého majetku či pracovníci automobilových servisů a v neposlední řadě také policisté.⁷¹

Mimo již zmíněné obecné rozdělení, můžeme osoby pachatelů vymezit také z pohledu zkušených specialistů v oblasti pojistných podvodů. Ti pachatele tohoto trestného činu člení do **tří** následujících skupin.

Běžný pachatel pojistného podvodu patří zpravidla do velmi široké skupiny lidí, kteří dodržují zákony a mají čistý trestní rejstřík. Tito lidé ale v případě pojistné události mohou podlehnout pokušení, například v dočasné finanční tísní, a pokusí se navýšit malou škodu nebo nahlásit škodu falešnou. Riziko jejich detekce je poměrně malé a tito pachatelé mají pocit, že dané pojišťovně nezpůsobí nijak rozsáhlou škodu.

Druhou skupinu tvoří **lidé, kteří již měli zkušenosti s kriminální činností**, ve většině případů v oblasti nenásilných trestných činů a jsou zkušení v páčání drobné trestné činnosti, anebo si takto „vylepšují“ své příjmy. Většinou v dané činnosti pokračují do doby, než jsou odhaleni.

Poslední třetí skupinou, bohužel však nejvíce nebezpečnou pro pojišťovnu, jsou **organizované kriminální skupiny**, které většinou bývají dobře organizované a připravují komplexní a velmi nákladné trestné činy pojistných podvodů. V rámci organizované kriminality můžeme zmínit ještě další typ pachatelů, **tzv. bílé koně**. Jde především o nemajetné osoby, které například uzavřely na svoji osobu leasingovou smlouvu o pronájmu motorového vozidla, nebo si motorové vozidlo vypůjčili v autopůjčovně. První leasingovou splátku nebo poplatek v půjčovně přitom zaplatí organizovaná skupina.

---

⁷¹ STRAUS, J. NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 426.; PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 657, 659.

Nájemce vozidla poté legálně vycestuje do zahraničí a zde vozidlo prodá s nepravými doklady, popřípadě padělanými identifikačními znaky vozidla. Nový majitel vozidlo zaregistruje a původní majitel či nájemce (bílý kůň) nahlásí odcizení vozidla v ČR pojišťovně. Z kriminalistického hlediska je však nutné si uvědomit, že pachatel, tedy bílý kůň, je vlastně obětí. On sám tuto trestnou činnost nevymyslel ani neorganizoval, byl pouze využit pravými pachateli této trestné činnosti. Při vyšetřování takového případu musí kriminalisté podrobně vyslechnout tohoto pachatele, protože pro dopadení organizátorů může poskytnout dost zásadních informací. Je také nutné zmínit, že pachatelé, kteří pro své podvodné jednání využívají bílých koní, jsou velmi přesvědčiví, mají velmi dobrou znalost právních předpisů, velkou dovednost manipulace s lidmi a detailně promyšlenou případnou obhajobu.⁷²

4.2 Příčiny páchaní pojistného podvodu

Prostředí v naší republice se v uplynulých dvaceti letech stalo velmi příznivým pro páchaní pojistných podvodů. Je třeba si položit otázky, jak mohlo k této situaci dojít a jaké příčiny stojí za pácháním tohoto trestného činu.

Pojišťovny odhadují, že 5 - 20 % pojistného plnění v jednotlivých odvětvích je vypláceno neoprávněně, což představuje cca 4 mld. Kč. Vnější příčiny pojistného podvodu spočívají především ve změně mentality společnosti směrem ke konzumnímu způsobu života, kdy se životní styl lidí začal opírat o materiální bohatství a majetkový prospěch. Pojistný podvod je tak v dnešní době považován za jakýsi „druh ziskového sportu“, který velmi rychle přesáhl regionální charakter z důvodu členství ČR v Evropské unii a využívání jeho jednotného vnitřního trhu.⁷³ Příčin páchaní trestného činu pojistného podvodu je široká škála, obecně bych je rozdělila do **tří hlavních skupin**:

- **ekonomické,**
- **právní,**
- **socio-psychologické.**

Jednotlivé oblasti výše jmenovaných příčin páchaní trestného činu pojistných podvodů podrobněji rozeberu v následujících podkapitolách.

⁷² STRAUS, J. NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 426, 427.; KOLEKTIV AUTORŮ. Pojistný podvod – významný prvek provozního rizika pojišťoven. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 6.

⁷³ MRÁKOVÁ, M. Pojistný podvod v životním a úrazovém pojištění a pojištění nemoci. *Pojistný obzor*, 2003. č. 2/2003, s. 15.; PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 651.

4.2.1 Ekonomické příčiny

Zavedení tržního prostředí v ČR po roce 1989 přineslo na jednu stranu řadu pozitivních ekonomických změn, avšak na druhou stranu byly vytvořeny podmínky, které zároveň pozitivně podporovaly postupný růst počtu páchání pojistných podvodů, obzvláště pak páchání ve formě organizovaného zločinu, na které policie a justiční orgány nebyly bohužel připraveny.

Je zřejmé, že motivací trestné činnosti na úseku pojistných podvodů je především **zisk**, bez vynaložení přílišného snažení. Pachatelé svou podvodnou činností usilují o materiální obohacení ve formě restituce poškozených věcí nebo o finanční náhrady údajně ztracených, zničených či jinak znehodnocených předmětů pojistné ochrany. U podnikatelů se často jedná o jistou kompenzaci jejich ztrátové činnosti a pokus o únik z krachu, ačkoliv nelegální cestou ve formě pojistného podvodu. Zisky z trestné činnosti, vyčíslené pojišťovnami, se pohybují od stokorun až po statisíce, dle charakteru pojištění a předmětů pojistných smluv.

Jednu z příčin pojistného podvodu můžeme spatřovat také ve **finanční tísní**. Lidé často žijí za hranicí svých finančních možností, zvyšuje se jejich úvěrové zatížení a banky nabízejí snadno přístupné půjčky či kreditní karty se značnými limity. Výše splátek se snadno dostane nad úroveň běžných příjmů a lidé se dostávají do značné finanční tísně. Prozatím nebyla přímá závislost mezi úrovní zadlužení a pojistným podvodem dokázána, ale v praxi hledají tito lidé rychlou a jednoduchou cestu k vyřešení své finanční tísně.

Řada lidí se domnívá, že když platí pojistné, měli by získat své investované prostředky zpět při nahlášení škody. Tuto skutečnost lze vysvětlit na základě **tzv. principu investice**, kdy každá investovaná částka by měla přinést náležitý výnos. Proto někteří pachatelé chápou páchání pojistného podvodu jako určitý **způsob „podnikání“** s velmi zajímavým výnosem.

Jednou z dalších příčin, proč se lidé dopouštějí pojišťovacích podvodů, je ta, že někteří klienti pojišťoven **nemusí být spokojeni s výplatou výše pojistného plnění** a nebo jim nějaká **škoda nemusela být uhrazena vůbec**, a tak se často stává, že se klient pojišťovny stane pachatelem z důvodu pocitu křivdy a prostřednictvím pojistného podvodu se pojišťovně tímto „pomstí“.

Domácí pojišťovny se shodují na názoru, že případy pojistných podvodů v posledních letech souvisí především s **probíhající hospodářskou krizí a nárůstem nezaměstnanosti** ve společnosti. Přibývá především případů sebepoškození. Tento jev byl pozorován již v době velké hospodářské krize ve 30. letech minulého století. Sebeпоškození souvisí se zhoršenou finanční situací některých rodin, která nutí jejich členy k činům, které by je za normální situace ani nenapadly.⁷⁴

4.2.2 Právní příčiny

Z pohledu právních příčin je negativním jevem, podporujícím páchaní pojistných podvodů v ČR, zejména **nízká úroveň právního povědomí** ve společnosti. Mnozí lidé si myslí, že není nic špatného, když o nějakou tu částku zvýší hodnotu škody a neuvědomují si, že jde o trestný čin pojistného podvodu. Je ovšem třeba konstatovat, že neznalost zákona ani v těchto případech nikoho neomlouvá.

Na obtížnost dokazování pojistného podvodu působila negativně především **nedostatečná právní kvalifikace** tohoto trestného činu **dle § 250a** starého TZ. Ta způsobovala, že jednání některých z pachatelů útoku proti pojišťovnám, které spočívalo v uplatnění nároku na pojistné plnění z podvodných škodných událostí, byla kvalifikována jako obecný podvod podle § 250 TZ. Jednalo se především o pachatele, kteří nebyli v žádném pojistném vztahu vůči pojistiteli, tzn. např. zmocněnci pojištěných, či pracovníci autoservisů, a tudíž se nemohli stát pachateli pojistného podvodu. **Nový TZ tento nedostatek odstranil** a umožňuje tímto postihovat i osoby, které nejsou přímými účastníky pojistného vztahu (blíže viz kapitola 2.3).

Nevelké procento odhalených a ještě menší procento odsouzených pachatelů pojistného podvodu je jednou z dalších příčin páchaní tohoto trestného činu. Odhalené a následně potrestané podvody představují bohužel jen špičku ledovce, a tak jich většina zůstává bez postihu.

Z pohledu počtu pojistných podvodů předaných k šetření a věci, kde bylo zahájeno trestní stíhání, se jeví **činnost PČR jako velmi nedostatečná**. I přes pomalu se zlepšující spolupráci s PČR převládá u pracovníků pojišťoven názor, že spolupráce s orgány činnými v trestním řízení není ideální. To se netýká pouze odhalování této trestné činnosti vlastním

---

⁷⁴ ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha: Armex, 2005. s. 48.; STRAUS, J. NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 427, 438, 439.; KOLEKTIV AUTORŮ. *Pojistný podvod – významný prvek provozního rizika pojišťoven. Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 6.; PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. s. 651.

šetřením ze strany policie, ale i prošetřování podnětů ze strany pojišťoven. Příčinu nedostatečné činnosti PČR můžeme spatřovat v permanentním nedostatku finančních prostředků, a v důsledku toho odchod zkušených policistů či negativní vliv organizačních změn na jejich odbornou činnost.

Nedílným doplňkem právního systému je také justiční systém zprostředkující vymáhání práva, na které má nepříznivý vliv především **zdlouhavost trestního řízení** v podmínkách ČR.⁷⁵

4.2.3 Socio-psychologické příčiny

V očích veřejnosti je získání vyššího pojistného plnění, než na jaké má pojištěnec nárok, stále považováno za **něco normálního**. Pojistný podvod se v ČR stal určitým druhem „sportu“, který je obecně veřejností kladně akceptován. Mnozí pachatelé mají pocit, že mají nárok na přiměřené přilepšení v důsledku placení pojistného, a že **se v podstatě nejedná o nemorální nebo dokonce protiprávní jednání**. Obecným problémem je tedy to, že mezi lidmi existuje **značná celospolečenská tolerance k nepoctivosti** jako takové. Pojistný podvod v očích českých občanů není hodnocen příliš vysokou společenskou nebezpečností. Řada klientů pojišťoven se domnívá, že jim vlastně získané prostředky z pojistného podvodu „patří“ a není tedy nic špatného na tom, když tzv. „nafouknou“ částku škody pojistné události. Převládá tedy teorie, kdy si lidé myslí, že když mnoho let platili pojistné a žádnou škodu neměli, **chtějí konečně z toho, co zaplatili něco mít**. Ovšem fakt, že pojišťovna není spořitelna, lidem bohužel uniká. Podle některých průzkumů dokonce při podvádění pojišťovny ani nemají pocit viny.

V populaci ČR existuje ustálená představa, že pojistný podvod je de facto **tzv. kavalérským deliktem**, díky kterému se dají získat peníze. Jakoby v plánování a následném provádění pojistného podvodu ožil jánošíkovský mýtus o tom, jak se bohatým bere a chudým dává.

Dalšími, řekla bych celkem nesmyslnými způsoby uvažování, může být to, že si lidé zdůvodní páchaní pojistného podvodu např. tím, že **chtějí tímto pomoci svému příteli** či že **tuto činnost dělají všichni, a tudíž musí i oni** nebo dotyčnému někdo poradí, že je to **bezpracný přivýdělek se slušnou odměnou**. Dokonce se můžeme setkat s názorem, že

⁷⁵ ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha : Armex, 2005. s. 47.; PRŠAL, V. Vývojový trend trestných činů pojistných podvodů. *Pojistný obzor*, 2007. č. 8/2007, s. 9.; TROJANOVÁ, E. Pojistné podvody neznají hranice. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 3.; MRÁKOVÁ, M. Pojistný podvod v životním a úrazovém pojištění a pojištění nemoci. *Pojistný obzor*, 2003. č. 2/2003, s. 15.

uskutečnění pojistného podvodu provedou lidé z popudu pojišťovny, protože **bylo s daným klientem jednáno odměřeně** či až s absurdním důvodem, že pojistný podvod údajně **zvedá některým lidem jejich sebevědomí**, čímž si zvyšují adrenalin.⁷⁶

4.3 Důsledky páchání pojistného podvodu

Pojistné podvody se na celkové trestné činnosti podílejí přibližně 0,2 %, což se z celkového pohledu na kriminalitu může zdát jako nevýznamné, ovšem opak je pravdou. Pojistný podvod způsobuje obrovské finanční ztráty pojišťovnám nejen v ČR, ale také na celém světě. Kvalifikované odhady expertů stanovují v průměru 10% podíl neodhalených pojistných podvodů na celkovém vyplaceném pojistném plnění v evropském měřítku.

Důsledky páchání trestných činů pojistného podvodu a neoprávněného čerpání pojistných náhrad pocítují nejen pojišťovny, ale také její akcionáři a především klienti. Pokud počet podvodů poroste a způsobí výrazné zhoršení škodního průběhu a nárůstu výdajů pojišťoven na pojistné plnění, může se to odrazit ve zvyšování sazeb pojistného, které v konečném **důsledku zaplatí především poctiví klienti** pojišťoven.

Náklady vynaložené na boj s pojistným podvodem mají v poslední době stále více rostoucí tendenci, ovšem návratnost vložených prostředků je v porovnání s nimi velmi pomalá a dané **náklady bohužel doléhají jak na hospodářské výsledky pojišťoven tak samozřejmě na peněženky poctivých klientů**. Může se ovšem stát, že klient, který své závazky vůči pojišťovně poctivě plní a nepodvádí, bude takto samotnou pojišťovnou podnícen, vzhledem ke stále se zvyšujícímu pojistnému, aby se v konečném důsledku „připojil na druhou stranu“ k pachatelům pojistných podvodů. Tímto vzniká začarovaný kruh páchání pojistných podvodů.

Nebezpečnost trestného činu pojistného podvodu můžeme vedle toho, že **poškozuje zájmy** a především prostředky **pojišťoven, jejich akcionářů a poctivých klientů**, také spatřovat zejména v tom, že prostředky získané z pojistných podvodů mohou následně sloužit k financování další trestné činnosti a bohužel v některých případech i k extrémní formě mezinárodního terorizmu.

---

⁷⁶ STRAUS, J. NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 427, 439.; KOLEKTIV AUTORŮ. Pojistný podvod – významný prvek provozního rizika pojišťoven. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 6.; TROJANOVÁ, E. Pojistné podvody neznají hranice. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 3.

Důsledky škod vznikajících pácháním pojistných podvodů mohou mít jak **materiální** tak **morální povahu**. Co se týče materiálních důsledků, jde zejména o velké ztráty finančních prostředků pojišťoven, ale také jejich vynaložených nákladů na proškolení či vzdělávání odborníků a preventivní opatření v boji proti pojistným podvodům, o kterých blíže pojednávám v závěrečné kapitole. Samozřejmě, že ztrátou finančních prostředků také trpí jak akcionáři pojišťoven, tak jejich klienti, jak už bylo výše pojednáno.

Důsledky pojistných podvodů však nemusí mít jen materiální charakter, je třeba se také zamyslet nad morálním dopadem na společnost. Vzhledem k tomu, že je v současnosti pojistný podvod veřejností tolerován, je tedy jakákoliv možnost spolupráce českých občanů s policií či pojišťovnami při vyšetřování pojistných podvodů a boji proti nim velmi omezená. Spolupráce při objasňování tohoto trestného činu je přímo závislá na stupni kriminální citlivosti obyvatelstva ČR vůči konkrétním formám protispolečenského jednání.⁷⁷

Jedním z hlavních důsledků páchaní trestného činu pojistných podvodů je mj. **trestněprávní odpovědnost**, která je blíže rozebrána v 2. kapitole.

4.4 Statistika pojistných podvodů

V závěru třetí kapitoly se budu zabývat vývojovými trendy v oblasti trestných činů pojistného podvodu jak v minulosti, tak v posledních letech z pohledu státních zastupitelství, soudů, ale také policie a samozřejmě pojišťoven.

4.4.1 Vývoj trestné činnosti v oblasti pojistného podvodu

Jak už bylo již v kapitole 2. zmíněno, významným předělem v boji proti pojistnému podvodu v ČR se stala **novela TZ č. 253/1997 Sb.**, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 1998 a zakotvila tak nově definovanou skutkovou podstatu pojistného podvodu v ustanovení § 250a. Důvod novelizace byl především ten, že původní úprava TZ vymezovala podvod bez bližší specifikace, kdy nebyl pojistný podvod odlišen od obecného trestného činu podvodu. Statistický přehled vývoje trestného činu pojistného podvodu tedy

---

⁷⁷ PRŠAL, V. Vývojový trend trestných činů pojistných podvodů. *Pojistný obzor*, 2007. č. 8/2007, s. 9.; KOLEKTIV AUTORŮ. Tisková zpráva ČAP. Prevence a boj proti pojistnému podvodu. *Pojistný obzor*, 2005. č. 6/2005, s. 9.; ČERMÁK, A. Pojistný podvod a různé přístupy k jeho řešení. *Pojistný obzor*, 2001, č. 7/2001, s. 8.; STRAUS, J. NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 439.; TROJANOVÁ, E. Pojistné podvody neznají hranice. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 3.

v tabulce 4.1 uvádím od roku 1998, který se díky novelizaci stal velmi důležitým mezníkem v oblasti pojistných podvodů a přiměl k aktivizaci nejen pojišťovny, ale i orgány činné v trestním řízení.⁷⁸ Následující tabulka 4.1 zachycuje počet obžalovaných a odsouzených osob v oblasti pojistného podvodu, dle statistik státních zastupitelství a soudů v ČR za období 1998 - 2008.

Tab. 4.1 Vývoj trestného činu pojistný podvod dle § 250a TZ v letech 1998 - 2008

Rok	Státní zastupitelství		Soudy	
	Počet obžalovaných osob	Počet trestných činů	Počet odsouzených osob	Počet trestných činů
1998	30	70	8	8
1999	128	167	48	52
2000	258	408	74	94
2001	394	623	113	135
2002	570	962	209	249
2003	722	981	242	265
2004	705	1015	403	480
2005	584	882	357	433
2006	430	609	319	364
2007	389	766	281	323
2008	419	669	226	279
Celkem	4629	7152	2280	2682

Zdroj: [14], [21], [25], [50], vlastní zpracování

Z tabulky 4.1 lze dovodit, že jedna osoba se podílí na více trestných činech, tj. že k odhalení dochází zpravidla až při její další trestné činnosti. Z údajů uvedených v tabulce 4.1 je dále zřejmé, že v prvním roce účinnosti novely zákona, tj. v roce 1998, bylo státním zastupitelstvím zaznamenáno v ČR 70 trestných činů pojistného podvodu, o dva roky později činil tento počet již 408 případů a v následujících letech kontinuálně rostl až na své maximum v roce 2004, kdy počet trestných činů vzrostl na neuvěřitelných 1015 případů.

Po roce 2004 můžeme pozorovat klesající tendenci jak u počtu trestných činů, tak u počtu obžalovaných a odsouzených osob, což může být způsobeno dle mého názoru celkovým zefektivňováním činnosti při likvidaci pojistných událostí a kladením důrazu

⁷⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. Tisková zpráva ČAP. Prevence a boj proti pojistnému podvodu. *Pojistný obzor*, 2005. č. 6/2005, s. 9.

na prevenci a represí pojistných podvodů (blíže viz 5. kapitola).⁷⁹ Pokles pojistných podvodů komentoval JUDr. Vlastimil Pršal, Ph.D. ve svém odborném článku „Vývojový trend trestných činů pojistných podvodů“ takto: „Podle mého názoru je statistický pokles trestných činů pojistných podvodů jen přechodný jev, jehož příčiny mohou spočívat i ve faktu, že řada osob, která se dopouštěla vícenásobných podvodů je již pojistitelům známa, některé formy podvodů lze dělat jenom se zvýšeným rizikem odhalení, určitou část škodních událostí pojistitelé řeší bez účasti policie. Na druhé straně však zintenzivnění činnosti pojišťoven v oblasti boje s pojistným podvodem povede ke statistickému nárůstu této trestné činnosti, neboť údaje získané ze statistik Ministerstva vnitra a statistik pojišťoven spolu zcela nekorespondují. Příčinu tohoto rozdílu lze spatřovat i v právní kvalifikaci této trestné činnosti.“⁸⁰ S odborným názorem JUDr. Pršala plně souhlasím. Pokles počtu obžalovaných a zaznamenaných případů pojistných podvodů je tedy relativní, jelikož každým rokem se zlepšují jak metody podvodníků, tak informační technologie, které urychlí předání informací mezi pojišťovnami a vyšetřujícími subjekty.

Z uvedených údajů v tabulce 4.1 je zřejmé, že vývoj statistik počtu trestných činů v oblasti pojistného podvodu dle státních zastupitelství a soudů je odlišná. Tyto hodnoty můžeme dále porovnat z pohledu statistiky Policie ČR, kterou uvádím v příloze č. 2. Vývoj zjištěných trestných činů pojistného podvodu má logicky podobný vývoj jako statistiky státního zastupitelství a soudů. Z pohledu počtu stíhaných a vyšetřovaných osob dle údajů uvedených v příloze č. 2 je patrné, že má od roku 2004 klesající tendenci, ovšem na druhou stranu procentuální podíl recidivistů, tedy osob, které již v minulosti pojistný podvod spáchaly, na této trestné činnosti dle statistik Policie ČR postupně roste. Na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob se v průměru podílejí necelými 20 %. Domnívám se, že do budoucna můžeme předpokládat klesající tendence podílu recidivistů na páchání trestného činu pojistného podvodu, vzhledem k tomu, že od 1. ledna 2010 začal platit nový TZ, který recidivisty přísněji postihuje a to výší trestu odnětím svobody v rozmezí šest měsíců až tři léta.

4.4.2 Vývoj počtu pojistných podvodů v období 2006 - 2009

Pojišťovny investují především do informačních technologií i do nových projektů, aby se vyzbrojily na boj s pojistným podvodem. Ze statistik pojistného podvodu dle České

⁷⁹ KOLEKTIV AUTORŮ. Tisková zpráva ČAP. Prevence a boj proti pojistnému podvodu. *Pojistný obzor*, 2005. č. 6/2005, s. 9, 10.

⁸⁰ PRŠAL, V. Vývojový trend trestných činů pojistných podvodů. *Pojistný obzor*, 2007. č. 8/2007, s. 8, 9.

asociace pojišťoven (dále jen ČAP) je však vidět, že počet zjištěných pojistných podvodů v období 2006 - 2009 v souhrnu neroste, ale klesá. Tento trend je patrně viditelný z tabulky 4.2. V roce 2006 pojišťovny šetřily 5 176 případů pojistných podvodů a výše prokázaných hodnot se vyšplhala na částku 515 992 tisíc korun. O rok později se daný počet snížil pod hranici pěti tisíc, a to na 4 548 šetřených případů s celkovým úhrnem ve výši 523 968 tis. Kč.

Tab. 4.2 Šetřené pojistné podvody v letech 2006 - 2009

Rok	Šetřené pojistné podvody	Výše prokázané hodnoty (v tis. Kč)
2006	5176	515992
2007	4548	523968
2008	4806	550653
2009	4478	630928

Zdroj: [41], [58], vlastní zpracování

V roce 2008 pojišťovny vyřešily 4 806 pojistných podvodů a prokázané hodnoty dosáhly čísla 550 653 tis. Kč. V minulém roce poklesl počet šetřených podvodů na 4478 a tímto bylo ušetřeno 630 928 tis. Kč. Důvodem poklesu zjištěných pojistných podvodů, v letech 2006 - 2009, bylo především to, že se pojistnými podvody zabývá stále stejný počet lidí.⁸¹

4.4.3 Statistika pojistného podvodu za rok 2008 a 2009

V průběhu roku 2008 šetřily pojišťovny 4806 případů, u kterých panovalo důvodné podezření, že se jedná o pojistný podvod. V přehledu šetřených případů pojistných podvodů, uvedeného v tabulce 4.3, má z jednotlivých oborů největší podíl **pojištění motorových vozidel**. Pojišťovny provedly v rámci této oblasti za rok 2008 více než 3,5 tisíce šetření, na jejichž základě uchránily před neoprávněným vyplacením téměř 350 milionů korun.

⁸¹ ŠÍSTKOVÁ, V. Špatně: pojistnými podvody se zabývá stále stejný počet lidí. *OPojisteni.cz*. [on-line]. 2009, Dostupné z <<http://www.opojisteni.cz/rizika/spatne-pojistnymi-podvody-se-zabyva-stale-stejny-pocet-lidi/>>; Internetové stránky České asociace pojišťoven. Tisková zpráva: Pojišťovny jsou v odhalování pojistných podvodů stále úspěšnější. *Cap.cz*. [on-line]. 2010, Dostupné z <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskov%a9+zpr%a1vy>.

Zúročily se tak aktivity pojišťoven, které je vyvíjejí v rámci efektivnější ochrany svěřených prostředků svých klientů. Díky stále dokonalejším systémům určeným k analýze informací a filtrování podezřelých souvislostí, jsou pojišťovny schopny odhalit velké množství pojistných podvodů již v jejich zárodku. Významnou roli v odhalování pachatelů pojistného podvodu má především vzájemná spolupráce a efektivní výměna informací mezi jednotlivými pojišťovnami.

Tab. 4.3 Šetřené případy pojistných podvodů v roce 2008

Všechny šetřené případy pojistných podvodů v specifikovaných oborech pojištění			
Obor pojištění	Počet případů	Výše nárokovaných plnění (v tis. Kč)	Výše prokázané hodnoty (v tis. Kč)
Pojištění vozidel	3510	513155	347484
Pojištění přepravy	11	39063	1875
Pojištění majetku a odpovědnosti	595	302178	168375
Pojištění osob	690	35467	32919
Celkem	4806	889863	550653

Zdroj: [42], vlastní zpracování

Ve spolupráci s Policií ČR se pojišťovnám také podařilo úspěšně odhalit hned několik organizovaných skupin pachatelů, které se specializovaly na páchaní pojistných podvodů právě v oblasti pojištění vozidel. Zvýšený počet případů pojistného podvodu byl již poněkolkáté zaznamenán také v segmentu životního pojištění, kde často dochází k velmi kuriózním případům sebepoškozování.

Naproti tomu k největším ekonomickým škodám v poměru k počtu šetřených případů dochází v pojištění přepravy. V této kategorii na relativně malý počet škod evidují pojišťovny vyšší nárokové finanční hodnoty dané hodnotou převáženého pojištěného nákladu.⁸²

Za rok 2009 odhalily pojišťovny pojistné podvody za 630 928 tis. Kč. Specializované útvary pojišťoven prošetřovaly v loňském roce 4 478 podezřelých škodních událostí. Ačkoliv jejich počet vůči roku 2008 meziročně klesl o téměř 7%, celková hodnota odhalených případů překročila 600 milionů Kč a je nejvyšší za posledních pět let. Výše uvedený trend zvýšení prokázané hodnoty v přepočtu na jeden případ byl ovlivněn zejména

⁸² Internetové stránky České asociace pojišťoven. Tisková zpráva: Prokázané pojistné podvody opět překročily půl milionu korun. Cap.cz. [on-line]. 2009, Dostupné z <[http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro web tiskové zprávy](http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro%20web%20tiskov%C3%A9%20zpr%C3%A1vy)>.

výsledky v oblasti **pojištění motorových vozidel**, které můžeme vyčíst z tabulky 4.4. Pojišťovny v této oblasti šetřily v loňském roce 3 110 podezřelých škodních událostí, což je sice o 400 událostí méně než v předchozím roce, ale prokázaly pojistné podvody v celkové hodnotě 358 585 tis. Kč, což představuje nárůst o 11,1 mil. Kč oproti roku 2008. Výše nárokových plnění u těchto případů byla 719 422 tis. Kč, jako již tradičně nejvyšší ze všech kategorií pojištění.

Za poklesem počtu šetřených případů, doprovázených nárůstem prokázané hodnoty, stojí především posun zákonné hranice výše škody, při které vzniká povinnost oznámit policii dopravní nehodu, z 50 tisíc na 100 tisíc korun. Tato změna bohužel otevřela větší prostor pro páchání pojistných podvodů ve výši škody pohybující se na hranici 100 tisíc Kč. Díky absenci dopravní policie na místě dopravní nehody se páchání pojistného podvodu u těchto škod složitěji prokazuje, nicméně i to je možné za pomoci nových sofistikovaných systémů pro znalecké zkoumání dopravních nehod. Pojišťovny se také více zaměřily na odhalování podvodů, souvisejících se škodami na zdraví, které jsou uplatňovány z povinného ručení.

Tab. 4.4 Šetřené případy pojistných podvodů v roce 2009

Všechny šetřené případy pojistných podvodů v specifikovaných oborech pojištění			
Obor pojištění	Počet případů	Výše nárokových plnění (v tis. Kč)	Výše prokázané hodnoty (v tis. Kč)
Pojištění vozidel	3110	719422	358585
Pojištění přepravy	28	39263	3803
Pojištění majetku a odpovědnosti	817	443868	237868
Pojištění osob	523	44951	30672
Celkem	4478	1247504	630928

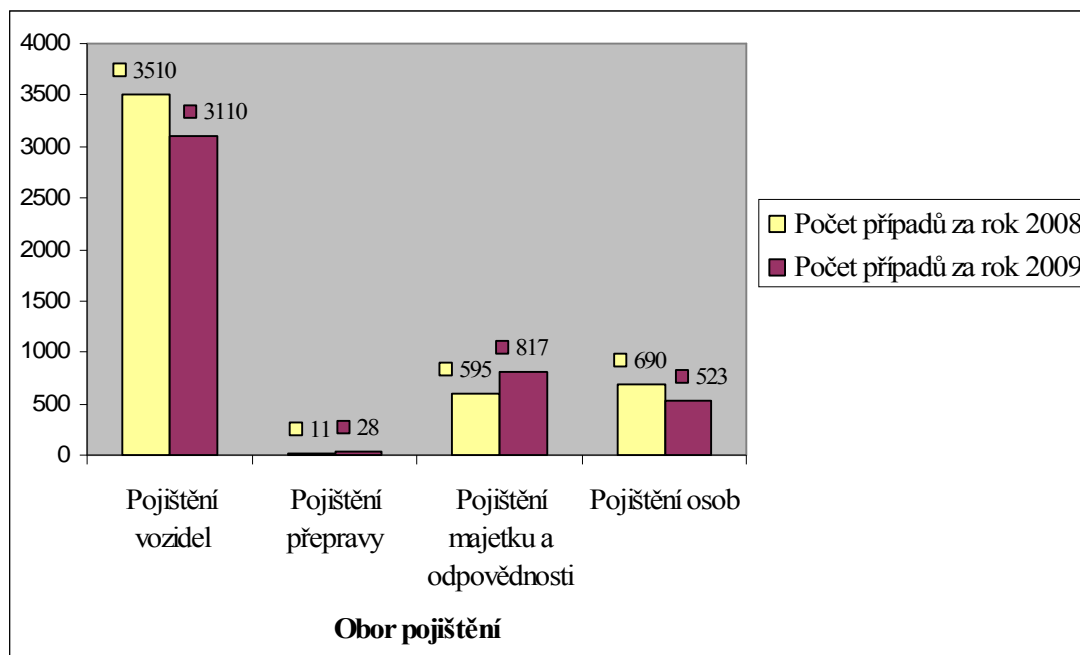
Zdroj: [41], vlastní zpracování

Mimořádný úspěch zaznamenaly pojišťovny při odhalování podvodů v pojištění majetku a odpovědnosti. Zde šetřily 817 podezřelých případů, což je téměř o 38% více než v předchozím roce. Výrazný nárůst je viditelný i v prokázaných hodnotách, jejichž celkový součet se vyšplhal na 237 868 tis. Kč oproti 168 375 tis. Kč v roce 2008. Nárůst počtu šetřených případů i hodnoty prokázaných pojistných podvodů svědčí o tom, že pojišťovny byly připraveny čelit pojistným podvodům plynoucím z hospodářské recese. Ekonomická situace způsobila v loňském roce řadě subjektů jak v soukromé, tak v podnikatelské sféře

značnou ztrátu příjmů, kterou se pak některé z nich rozhodly kompenzovat na úkor pojišťoven. Obvyklým příkladem pojistného podvodu v podnikatelské sféře bývají požáry hospodářských budov neprosperujících firem.⁸³

Při srovnání statistiky počtu případů dle jednotlivých oborů pojištění v předchozích dvou letech v grafu 4.1 zjistíme, že došlo v roce 2009 k poklesu šetření případů v oblasti pojištění vozidel. Jak už bylo výše zmíněno, tento pokles za doprovodu nárůstu prokázané hodnoty, může být způsoben zejména změnou povinnosti oznámení výše škody u dopravní nehody, a to na 100 tisíc korun.

Graf 4.1 Porovnání počtu šetřených případů dle oboru pojištění v roce 2008 a 2009

Zdroj: [41], [42], vlastní zpracování

K mírnému poklesu šetřených případů pojistného podvodu také došlo v oblasti pojištění osob. Naopak k nárůstu oproti roku 2008 došlo v počtu vyšetřovaných událostí u pojištění majetku a pojištění přepravy. V jejich rámci pojišťovny detekují zvýšené procento pokusů o pojistný podvod především vzhledem k probíhající ekonomické krizi.

⁸³ Internetové stránky České asociace pojišťoven. Tisková zpráva: Pojišťovny jsou v odhalování pojistných podvodů stále úspěšnější. *Cap.cz*. [on-line]. 2010, Dostupné z <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskov%a9+zpr%a1vy>.

4.4.4 Srovnání pojistných podvodů v jednotlivých krajích dle statistiky Policie ČR

Co se týče srovnání odhalených pojistných podvodů v jednotlivých samosprávných krajích ČR, bylo za rok 2008 Policií ČR celkem zjištěno 408 případů pojistných podvodů ve výši 92 409 tis. Kč a v následujícím roce 429 s hodnotou škody 136 617 tis. Kč (viz příloha č. 3). Nejvíce spáchaných případů tohoto trestného činu bylo zaznamenáno v hlavním městě Praha tj. 139, a o rok později bylo ve stejné oblasti odhaleno 147 případů. Naopak nejméně případů v roce 2008, konkrétně pouhé dva, byly zjištěny v Olomouckém kraji a za rok 2009 vykazoval Karlovarský kraj jen pět případů.

Z hlediska porovnání počtu pojistných podvodů v roce 2008 a 2009 v jednotlivých samosprávných krajích ČR je zvýšení, či snížení v jednotlivých letech bez výraznějších výkyvů až na případ Ústeckého kraje. Z tabulky uvedené v příloze č. 3 si nelze nepovšimnout velkého poklesu z 67 případů v roce 2008 na 25 v roce 2009. Výše zjištěné škody se však pokles téměř nedotkl, jelikož v roce 2008 činila škoda 7 795 tis. Kč a o rok později se snížila jen na pouhých 7 578 tis. Kč. To tedy znamená, že bylo spácháno sice méně pojistných podvodů, ale u jednotlivých případů pachatelé způsobili vyšší hodnotu škody. Tento „pokles“ jasně vypovídá o tom, že je třeba brát v úvahu nejen počet spáchaných trestných činů pojistného podvodu, ale také výši způsobené škody. Z tabulky v příloze č. 3 si také můžeme povšimnout toho, že počet zjištěných případů v jednotlivých samosprávných krajích ČR oproti roku 2008 vzrostl, konkrétně tento jev můžeme pozorovat u 11 krajů. Avšak u dvou z nich, v Karlovarském a Zlínském kraji, ačkoliv se počet zjištěných případů zvýšil, hodnota způsobené škody se snížila. Při daném růstu je tedy opět třeba brát v úvahu nejen vývoj počtu zjištěných případů, ale také zda se výše škody navýšila či v tomto důsledku snížila.

Jak už bylo v kapitole 4.4.3 řečeno, ve většině případů pojistných podvodů jde o falešné nebo nadhodnocené pojistné události, týkající se motorových vozidel a pojištění majetku. V posledních dvou letech jsou na vzestupu i podvody, spojené s životním pojištěním v souvislosti s úmyslným sebepoškozováním. Pokusy o ně souvisí především s hospodářskou krizí. Cílem takového druhu pojistného podvodu je získat za daný úraz finanční odškodnění od pojišťovny. Celková výše pojistného plnění klienta se odvíjí od sjednaného pojištění. Například při amputaci prstu horní končetiny a zvolené pojistné částce jeden milion korun by výše odškodnění mohla dosáhnout až 250 tisíc Kč.

5. Možnosti prevence a opatření k minimalizaci pojistných podvodů

Náklady pojišťoven na preventivní opatření v boji proti páchání pojistných podvodů se neustále zvyšují, což může mít dopad na výši hodnoty pojistného, které je placeno jejich klienty. Na druhou stranu, i přes vysoké náklady, je velmi důležité samotné předcházení a včasný zákrok k minimalizaci pojistných podvodů, než jen nečinně přihlížet a následné důsledky s ještě většími finančními výdaji posléze odstraňovat.

Vzhledem k tomu, že páchání pojistných podvodů je společností všeobecně tolerováno, je důležité **podporovat šíření osvěty a informací** o jejich všeobecné škodlivosti a **rozšiřovat právní vědomí** českého obyvatelstva tak, aby bylo předcházeno páchání takovýchto trestných činů.

Je tedy nutné definovat a přijmout základní opatření v minimalizaci pojistných podvodů, jejichž stěžejní oblasti tvoří především provádění prevence, jejich odhalování a mimo jiné sankcionování páchaných pojistných podvodů. Při **provádění prevence** pojistného podvodu je třeba, aby pojišťovny daly potencionálním či „pravidelným“ pachatelům jednoznačně najevo svou odhodlanost a vůli bojovat proti pojistným podvodům. Ovšem i přes prováděná preventivní opatření je nutné **zintenzívnit činnost při odhalování** pojistných podvodů, která úzce souvisí se vzděláváním pracovníků pověřených uzavíráním PS a likvidací pojistných událostí. Vzdělávání či školení odborných specialistů pojišťoven musí být prováděno v úzké vazbě na další subjekty podílející se na odhalování pojistných podvodů, jako jsou policie či hasiči. Velmi důležité je klást důraz na **trestní postih** pachatelů pojistného podvodu, aby jeho výše měla odrazující charakter pro potencionální podvodníky.⁸⁴

V současné době je systém preventivních opatření v boji proti pojistným podvodům na vysoké úrovni. Bylo navrženo mnoho způsobů jak čelit tomuto závažnému trestnému činu. V závěrečné části mé diplomové práce vymezím preventivní opatření dle jednotlivých subjektů či institucí, podílejících se na samotném boji proti páchání pojistných podvodů. Řadíme sem samozřejmě opatření ze strany pojišťoven, na národní úrovni především opatření v legislativní oblasti, dále pak preventivní doporučení a samotnou činnost ČAP.

---

⁸⁴ PORADA, V., PRŠAL, V. Vyšetřování trestného činu pojistného podvodu. *Pojistné rozpravy*, 2001. č. 10/2001, s. 59.

V neposlední řadě zde také nesmíme opomenout způsob boje s pojistným podvodem v rámci mezinárodních institucí v oblasti pojišťovnictví.

5.1 Opatření ze strany pojišťoven

V posledních letech dosahují aktivity českých pojišťoven týkající se potírání pojistného podvodu vysoké úspěšnosti. Pojišťovny zaměstnávají za účelem efektivního odhalování a šetření pojistných podvodů specialisty a vybavují je moderními technologiemi a nástroji, které jim významně pomáhají zvýšit efektivitu jejich činnosti, až již jde o systémy automatické detekce nebo systémy pro analýzu dat.⁸⁵

Obecně můžeme nástroje preventivních opatření ze strany pojišťoven dle skupin pachatelů rozdělit na **vnitřní a vnější**. V následujících podkapitolách 5.1.1 a 5.1.2 se jimi budu blíže zabývat.

5.1.1 Vnitřní nástroje opatření pojišťoven

Proti vnitřním podvodům je možno bojovat více způsoby. Velmi důležitým faktorem v oblasti vnitřní prevence pojišťoven je především **posilování pracovních vztahů v rámci jednotlivých pojišťoven** a cílené vytváření loajality zaměstnance vůči pojišťovně, zejména pak komplexně přistupovat k těm zaměstnancům, kteří se podílí na likvidaci pojistných událostí. U těchto zaměstnanců je důležitá jejich odborná znalost i morální kvalita, která přímo závisí na výplatě pojistného plnění. Zaměstnanci podílející se na likvidaci pojistných událostí jsou tedy citlivým článkem pro pojišťovny a výsledek jejich práce rozhoduje o výši zisku. Je tedy důležité **pozitivně tyto zaměstnance motivovat**, např. finanční odměnou za odhalení pojistného podvodu a tím je možné z velké části ovlivnit jejich sklon ke korupčnímu jednání.

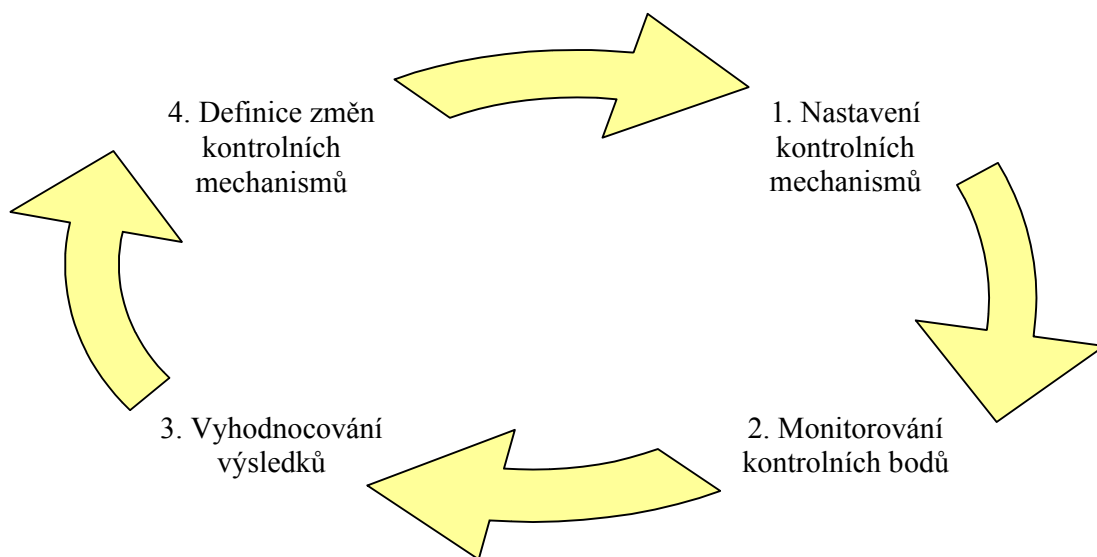
Dalším faktorem, který může působit preventivně proti páchání interního pojistného podvodu je **systém přesně a transparentně delegovaných pravomocí**, který je doplněn účinnou **kontrolní činností**. Zde je třeba ale zdůraznit, že se nejedná o formálně prováděnou kontrolu, ale o sdílení odpovědnosti za případ obchodní či případ likvidace pojistné události, včetně dané sankce. Z praxe vyplývá, že pojistnému podvodu se daří především tam, kde nejsou dodržovány pracovní postupy a směrnice, kde kontrolní činnost

---

⁸⁵ Internetové stránky České asociace pojišťoven. Tisková zpráva: Pojišťovny jsou v odhalování pojistných podvodů stále úspěšnější. *Cap.cz*. [on-line]. 2010, Dostupné z <[http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskov%
c3%a9+zpr%
c3%a1vy](http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskov%c3%a9+zpr%c3%a1vy)>.

není prováděna vůbec nebo je pouze formální. Lze konstatovat, že při provádění řídicí činnosti je třeba neopomenout kvalitní kontrolu, která tak značně omezuje prostor pro páchaní pojistných podvodů.⁸⁶ Proti internímu podvodu tedy můžeme uplatňovat **pravidla vnitřního kontrolního a řídicího systému** příslušné pojišťovny, jehož princip vychází z nastavení kontrolních mechanismů v jednotlivých hlavních procesech a následně v jejich monitorování a vyhodnocování. Výsledkem je opětovné upravení a nastavení původních kontrolních procesů. Tato preventivní metoda se týká v podstatě všech významných procesů, kde může dojít k vlivu zaměstnance na průběh pojištění či vyřizování pojistných událostí včetně platebních procesů. Následující schéma 5.1 graficky zobrazuje výše zmíněnou preventivní metodu pojišťoven.⁸⁷

Schéma 5.1 Vnitřní kontrolní a řídicí systém pojišťovny

Zdroj: [26], vlastní zpracování

Součástí vnitřních preventivních aktivit pojišťoven v boji proti pojistným podvodům je také **školení a vzdělávání jejich zaměstnanců**, aby dokázali rozpoznat chování podezřelého pojištěného či pojistníka, které jasně signalizuje jeho podvodné jednání v dané oblasti pojištění. K tomuto účelu byla vydána publikace Asociace britských pojistitelů (ABI)⁸⁸ s názvem „*Příručka pro indikace, vyšetřování a prevenci pojistných*

⁸⁶ RŮŽEK, J. Jak předcházet podvodům v pojišťovnictví? *Pojistný obzor*, 2005. č. 9/2005, s. 13.

⁸⁷ VÝCHODSKÝ, P. Pojišťovny podvody netolerují. *Pojistný obzor*, 2008. č.1/2008, s. 31.

⁸⁸ **Asociace britských pojistitelů** (Association of British Insurers) se sídlem v Londýně sdružuje přibližně 400 členů. Jejím hlavním cílem je zastupovat společné zájmy pojišťovnictví ve Velké Británii.

podvodů“, která byla v ČR publikována ČAP. V příručce nalezneme **indikátory**, které by měly pracovníky likvidace upozornit na pojistné podvody.

„Indikátory pojistných podvodů jsou faktory (údaje, profily) pojistné události, které signalizují, že pojistná událost může být podvodná. Naznačují, zda se jedná o pojistný podvod formou izolované události nebo je součástí celého řetězce pojistných podvodů. Identifikace potenciálního pojistného podvodu se objevuje v jakékoli fázi pojistné události a existuje mnoho indikátorů, které umožňují, aby pojistná událost byla označena za spornou.“⁸⁹

Indikátory pojistných podvodů můžeme rozdělit dle jejich vztahu k PS a pojištěnému nebo pojistníkovi na:

- **indikátory z průběhu pojištění,**
- **osobní indikátory,**
- **dokumentační indikátory.**

Mezi **indikátory z průběhu pojištění** můžeme např. zařadit: několik škod během krátkého období, absenci pojistné historie a minulých pojištění, přerušení pojištění, časté změny pojistitelů, zatajení dřívějších postihů či zatajení škodního průběhu.

Jakákoliv neobvyklá nebo krajní chování a postoj můžeme zahrnout do oblasti **osobních indikátorů**. Tímto chováním může být cokoli od vyhýbavého nebo nepřátelského přístupu až k chování přátelskému nebo přespříliš kooperativnímu, jako je například: pozdní placení nebo neplacení pojistného, tlak na rychlou výplatu pojistného plnění v hotovosti a nikoli převodem na účet, neobvyklá informovanost o rozsahu pojistného krytí a vzniku škod či zpětné vzetí nahlášené škody.

Dokumentační indikátory mohou být např. absence nebo naopak přemíra stvrzenek, pozměněné dokumenty, sporná autentičnost dokumentů, předložení fotokopie dokladů, nedávné ohodnocení majetku nebo věcí, dokumentace pocházející z různých zdrojů, ale ty obsahují podobný rukopis, typ písma, případně stejné pravopisné chyby, zahrnutí DPH, které účetně nesouhlasí.

---

⁸⁹ PORADA, V., PRŠAL, V. Vyšetřování trestného činu pojistného podvodu. *Pojistné rozpravy*, 2001. č. 10/2001, s. 47.

Indikátory pojistných podvodů můžeme dále rozdělit dle konkrétního druhu pojištění,⁹⁰ jejich příklady uvádím v příloze č. 4.

5.1.2 Vnější nástroje opatření pojišťoven

Proti vnitřním podvodům, někdy též nazývané klientským fraudům, je možno bojovat širokou škálou opatření. Důležité je samozřejmě předcházení a osvěta nejširší veřejnosti. Samotným základem předcházení páčání trestného činu pojistného podvodu považují dle názorů odborníků vypracování **kvalitní pojistné smlouvy** a samozřejmě **smluvních podmínek pojišťovny**, dále pak důrazné **upozornění na možnost porušení trestního zákona** jak v pojistné smlouvě, tak na formuláři hlášení škod.⁹¹

Jedním z důležitých preventivních nástrojů je tzv. **risk management**, který má většinou v působnosti sekce řízení provozních/operačních rizik. Kvalitní risk management by měl zamezit přílivu vysoce rizikových klientů tím, že s takovými klienty nebude uzavřena PS. Je však potřeba věnovat bonitě a portfoliu klienta velkou péči, která tak pojišťovnu nutí stále uvažovat o její obchodní politice. Pokud již však pojistná událost nastane, velmi záleží na odborné kvalitě likvidátora pojišťovny, zda postřehne indikátory, které signalizují pokus o pojistný podvod. Zda bude podvodná pojistná událost uhrazena, záleží z velké části také na lidském faktoru.

Nedílnou součástí fungování kontrolního procesu a opatření pojišťovny při odhalování pojistných podvodů je **zřízení specializovaného pracoviště vyšetřovatelů**, zahrnující odborníky pro prevenci a vyšetřování pojistných podvodů. Jejich hlavním úkolem je šetřit a odhalovat případy pojistného podvodu, zobecňovat příčiny, jež k němu vedou a navrhnout opatření, jak pojistnému podvodu zamezit. Specialisté na odhalování pojistných podvodů jsou v mnoha případech bývalí pracovníci policie, kteří mají ve svém oboru velké zkušenosti. Specializovaná pracoviště vyšetřovatelů jednotlivých pojišťoven mezi sebou udržují stálý kontakt k výměně informací v rámci platných zákonných norem. Daná pracoviště spolupracují s orgány činnými v trestním řízení, jelikož jim policie a státní zastupitelství adresují podněty k šetření či hotová trestní oznámení. Některé pojišťovny

---

⁹⁰ PORADA, V., PRŠAL, V. Vyšetřování trestného činu pojistného podvodu. *Pojistné rozpravy*, 2001. č. 10/2001, s. 47, 48.

⁹¹ KOLEKTIV AUTORŮ. Pojistný podvod – významný prvek provozního rizika pojišťoven. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 6.

vedle specializovaných pracovišť bojují s pojistným podvodem také prostřednictvím spolupráce s **detektivními kancelářemi a bezpečnostními agenturami**.⁹²

V současné době se úspěšná prevence pojišťoven a jejich vyšetřování pokusů o pojistný podvod neobejde bez **kvalitního informačního systému**. Schopnost určit pokus pojistného podvodu z vlastních dat pojišťovny patří k tzv. sofistikovanému know-how, které si každá pojišťovna úzkostlivě chrání. Na trhu informačních technologií dnes existují nabídky na software, **který dokáže detekovat jak podezřelé PS tak i podezřelé pojistné události**.⁹³ Informační technologické systémy pro detekci pojistných podvodů jsou tedy založeny na automatickém zpracování dat o PS a pojistných událostech a v současné době jsou nepostradatelným pomocníkem likvidátorů či vyšetřovatelů. Informační systém funguje na takovém principu, kdy ke každé hlášené pojistné události speciální software pojišťovny zpracuje stovky údajů, automaticky vyhledá podezřelé kombinace a označí ty pojistné události, u nichž je velká pravděpodobnost podvodu. Díky tomu mohou zaměstnanci pojišťoven k těmto případům během několika minut dohledat řadu informací, které jim pomohou odhalit podvodnou událost.⁹⁴

Systémy včasného vyhledávání podezřelých pojistných událostí **dle rizikových kritérií** jsou jednotlivými pojišťovnami vyvíjeny a upravovány podle jejich zkušeností z praxe. Jednou z možností užití rizikových kritérií je vážená hodnota pravděpodobnosti výskytu pojistného podvodu u příslušného typu pojistné události, charakterizované konkrétním kritériem či kombinací více kritérií. Další metodou užití je vyhledávání podezřelých souvislostí v klientském chování ve zdánlivě nesouvisejících případech, případně i ve více pojišťovnách. V důsledku informačních systémů mají pojišťovny poměrně velké množství dat o svých klientech, které stále více využívají ke studiu chování podezřelých podvodníků. Velmi užívaným nástrojem je také **výměna informací** o pojistných událostech **mezi pojišťovnami**, která je prováděna za účelem šetření podezření z podvodného jednání, a je jedním z významných informačních zdrojů při zkoumání podezřelých vazeb a souvislostí mezi subjekty zapojenými do páchání této trestné činnosti. Na základě této spolupráce mezi pojišťovnami se doposud podařilo objasnit či významně rozšířit mnohá podezření z podvodného jednání. Je třeba podotknout,

---

⁹² RŮŽEK, J. Jak předcházet podvodům v pojišťovnictví? *Pojistný obzor*, 2005. č. 9/2005, s. 12, 13.; KOLEKTIV AUTORŮ. Pojistný podvod – významný prvek provozního rizika pojišťoven. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 6.

⁹³ RŮŽEK, J. Jak předcházet podvodům v pojišťovnictví? *Pojistný obzor*, 2005. č. 9/2005, s. 13.

⁹⁴ TROJANOVÁ, E. Pojistné podvody neznají hranice. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 4.

že výměna informací mezi pojišťovnami je možná na základě zákona o pojišťovnictví.⁹⁵ Jelikož se však v souvislosti s informačním systémem pracuje s citlivými daty o klientech, je třeba dbát na ochranu osobních údajů v rámci zákona a to jak na úrovni jednotlivých pojišťoven, tak samozřejmě v případě sdílení dat s ostatními pojišťovnami.

V dnešní době je již samozřejmostí, že pojišťovny mají pro větší komfort zákazníků zřízená **tzv. call centra**, která vedle standardního servisu také poskytují možnost hlášení likvidace pojistných událostí. Při poskytování těchto služeb přes call centrum je velmi důležité, aby pojišťovny instalovaly **speciální software** a stanovily zaměstnanci **přesný pracovní postup**, tak aby se vyvarovaly neoprávněným nárokům na pojistné plnění.

Kromě analytické činnosti specializovaného pracoviště a rozboru databází škod existuje řada indikátorů, které je možno aplikovat již při přijímání hlášení škody klientem a posléze v průběhu provádění její likvidace odborníky. Je třeba konstatovat, že činnost specializovaného pracoviště či pořízení software k odhalování pojistných podvodů pomocí analýzy dat a další vnější opatření užívané pojišťovnami bohužel zvyšují jejich náklady, na druhou stranu se jim však tato investice do prevence v blízké budoucnosti vrátí v podobě ušetřených hodnot, které by musely podvodníkům vyplatit.⁹⁶

5.2 Národní opatření na úrovni pojistného trhu dle ČAP

Česká asociace pojišťoven je zájmovým sdružením komerčních pojišťoven, která hájí a prosazuje zájmy členů a samozřejmě jejich klientů ve vztahu k orgánům státní správy, odborné i laické veřejnosti či prosazuje zájmy českého pojišťovnictví v rámci Evropské unie. Mimo jiné má za úkol vytvářet nástroje zábrany škod a pojistných podvodů.⁹⁷

ČAP věnuje boji proti páchání trestného činu pojistného podvodu trvalé úsilí již od svého založení v roce 1994. V oblasti preventivní činnosti úzce spolupracuje nejen s tuzemskými složkami Policie ČR, ale i s národními asociacemi pojišťoven zemí EU (blíže viz kapitola 5.3).

⁹⁵ VÝCHODSKÝ, P. Pojišťovny podvody netolerují. *Pojistný obzor*, 2008. č.1/2008, s. 31.

⁹⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. Pojistný podvod – významný prvek provozního rizika pojišťoven. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 6.

⁹⁷ Internetové stránky České asociace pojišťoven. O nás. *Cap.cz*. [on-line]. 2010, Dostupné z <<http://www.cap.cz/Folder.aspx?folder=Lists%2fMenu%2fO+n%c3%a1s>>.

V rámci ČAP se na problematiku pojistného podvodu specializuje tzv. „**Sekce prevence pojistného podvodu**“, což je jeden z výkonných orgánů ČAPu. Ve své odborné působnosti se zaměřuje především na:

- otázky prevence a represe pojistného podvodu ve všech odvětvích pojištění,
- zpracování připomínek k souvisejícím právním předpisům,
- přípravu metodických doporučení pro členy ČAP,
- zabezpečení výměny zkušeností získaných v rámci členských pojišťoven i se zahraničními pojistnými trhy,
- organizaci spolupráce se specializovanými orgány těchto trhů,
- spolupráci se sekci public relations, se kterou organizuje preventivní akce ve vztahu k veřejnosti.

Velmi významnou roli v činnosti „Sekce prevence pojistného podvodu“ sehrálo zpracování interní metodické příručky pro indikace, vyšetřování a prevenci pojistných podvodů, která obsahuje indikátory napomáhající při odhalování pojistných podvodů (blíže bylo k problematice indikátorů pojednáno v kapitole 5.1).⁹⁸ Jednou z dalších důležitých činností sekce je také pravidelné organizování konferencí a mezinárodních pracovních setkání k prevenci a boji s pojistným podvodem. Cílem pořádání takovýchto druhů setkání odborníků na národní, ale také mezinárodní úrovni je výměna zkušeností s organizací boje proti pojistným podvodům zúčastněných, seznámení se s novými formami a trendy vývoje pojistných podvodů, předání poznatků z praxe z boje proti pojistnému podvodu a posouzení dosavadní spolupráce a přijetí postupů k její větší účinnosti.⁹⁹

Obecnou úlohou ČAP je koordinovat výměnu informací a zkušeností členských pojišťoven, která velmi pozitivně napomáhá odhalování pojistných podvodů a doplňuje jejich know how o zahraniční zkušenosti v této oblasti. Společným cílem členů ČAP je dosáhnout maximální spolupráce všech zúčastněných subjektů a vytvářet příhodné legislativní prostředí pro potírání trestného činu pojistného podvodu. ČAP především dlouhodobě usiluje o maximální využití informačních technologií v boji proti

---

⁹⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. Tisková zpráva ČAP. Prevence a boj proti pojistnému podvodu. *Pojistný obzor*, 2005. č. 6/2005, s. 9

⁹⁹ TROJANOVÁ, E. Pojistné podvody neznají hranice. *Pojistný obzor*, 2006. č. 11/2006, s. 4.

podvodníkům, s cílem snížit prostor pro pojistné podvody a chránit pojistníky členských pojišťoven.¹⁰⁰

Co se týče systémové výměny a sdílení informací v rámci ČAP je možné jeho úroveň srovnat se systémy, které jsou užívány vyspělými státy. **Systém výměny informací** funguje na bázi dotazů do extraktu dat jiných pojišťoven pro práci vyšetřovatelů příslušné pojišťovny tak, aby tento vyšetřovatel získal komplexnější informace k případu, který právě řeší. Dále systém využívá funkcionalitu vyhledávání duplicitních a jinak podezřelých pojistných událostí na základě předem definovaných kritérií. Informace o takto podezřelých souvislostech systém automaticky poskytuje příslušným pojišťovnám.¹⁰¹

5.3 Mezinárodní úroveň opatření

Pojistný podvod je v současné době zařazován do **kategorie nadnárodní hospodářské kriminality** a jeho nebezpečí spočívá především v tom, že **často bývá propojován s organizovaným zločinem**. Zejména v oblasti motorových vozidel se na jejich krádežích bohužel podílejí profesionálně řízené a dobře organizované mezinárodní gangy. Pojišťovny se začaly bojem proti pojistnému podvodu na evropském kontinentu velmi intenzivně zabývat na počátku 90. let, kdy jejich páchaní začalo příliš rapidně růst.¹⁰²

Pojistnými podvody na evropském trhu se zabývá **Evropský pojišťovací výbor (CEA)**, jde o dobrovolné mezinárodní sdružení asociací pojišťoven se sídlem v Paříži. Podmínkou členství v CEA je ta, aby národní asociace sdružovala více pojišťovacích společností v daném státě, přičemž je důležité, aby v zemi byly vytvořeny podmínky tržního mechanismu. CEA vykonává činnost prostřednictvím sekretariátu a dobrovolných odborných komisí, jednou z nich je i komise pro pojišťovnictví, která pracuje při parlamentu Rady Evropy. Všechny Direktivy EU týkající se pojišťovnictví se vydávají ve spolupráci s CEA.¹⁰³

---

¹⁰⁰ Internetové stránky České asociace pojišťoven. Tisková zpráva: Pojišťovny jsou v odhalování pojistných podvodů stále úspěšnější. *Cap.cz*. [on-line]. 2010, Dostupné z <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskov%a3%a9+zpr%a3%a1vy>. Internetové stránky České asociace pojišťoven. Tisková zpráva: Pojišťovny odhalily pojistné podvody za více než půl miliardy korun. *Cap.cz*. [on-line]. 2008, Dostupné z <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=30&list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskov%a3%a9+zpr%a3%a1vy>.

¹⁰¹ VÝCHODSKÝ, P. Pojišťovny podvody netolerují. *Pojistný obzor*, 2008. č.1/2008, s. 32.

¹⁰² RYSKOVÁ, S. Jeden si přilepší, všichni to zaplatí. *Ekonom.IHned.CZ*. [on-line]. 2001, Dostupné z <http://vyhledavani.ihned.cz/109-10096710-on-podv%Ed%ECt+OR+bohatov%E1-M00000_d-34>.

¹⁰³ Pojmy z pojišťovnictví. - pojištění. *Pojisteni.cz*. [on-line]. 2010, Dostupné z <<http://www.pojisteni.cz/pojmy.html>>.

Evropský pojišťovací výbor analyzoval hlavní příčiny zvýšené frekvence výskytu pojistných podvodů a konstatoval, že mezi hlavní patří především otevření hranic na východ, konzumní způsob života, který vede lidi k tomu, aby hledali snadné zisky a prospěch z každé situace, a také ekonomické problémy a růst nezaměstnanosti u některých kategorií obyvatelstva. K tomu přistupuje povědomí veřejnosti, že ošidit pojišťovnu vlastně není nic nemorálního.

CEA boj proti pojistnému podvodu v rámci Evropy koordinuje tak, aby docházelo k pravidelné výměně zkušeností a informací mezi jednotlivými členskými zeměmi sdružení. CEA pracuje na jednotné metodice vedoucí ke snižování škod způsobených pojistným podvodem. K aktivitám CEA se také připojily pojišťovny působící v ČR sdružené v ČAP.¹⁰⁴

Pojistnými podvody na mezinárodní úrovni se zabývá **Mezinárodní asociace agentur pro pojistný podvod (IAIFA)**. Od roku 1986 tato asociace se sídlem v americkém Kansas City sdružuje fyzické a právnické osoby, které se profesionálně zabývají bojem proti pojistným podvodům. IAIFA se zaměřuje na účinná preventivní i represivní opatření a výměnu zkušeností z jednotlivých zemí s cílem zvýšit efektivitu boje proti pojistným podvodům na mezinárodní úrovni. V současnosti má okolo stovky individuálních i kolektivních členů z mnoha zemí všech kontinentů. Členem IAIFA je také sdružení ČAP. IAIFA pořádá pro své členy pravidelná zasedání, na kterých je soustředěována pozornost na problematiku pojistných podvodů, praní špinavých peněz a trénování vyšetřovatelů. Zvláštní pozornost je věnována také boji proti nepoctivým zprostředkovatelům, kteří mohou podvádět jak pojišťovny tak pojištěné tím, že např. inkasují pojistné, ale neodvedou je příslušné pojišťovně. Na zasedáních jsou samozřejmě probírány nejnovější trendy v oblasti preventivních opatření.

IAIFA klade důraz na budování a využívání společných registrů, kdy údaje obsažené v nich však nesmí být v rozporu s právní úpravou ochrany osobních údajů a lidských práv. Protože pojistné podvody velmi často přesahují hranice jednoho státu, je nezbytné, aby byla postupem času sjednocována legislativa v oblasti ochrany dat, a tím byla možná jejich bezproblémová výměna na nadnárodní úrovni.¹⁰⁵

¹⁰⁴ RYSKOVÁ, S. Jeden si přilepší, všichni to zaplatí. *Ekonom.IHned.CZ*. [on-line]. 2001, Dostupné z <http://vyhledavani.ihned.cz/109-10096710-on-podv%E1d%ECt+OR+bohatov%E1-M00000_d-34>; CEA. About the CEA. *Cea.eu*. [on-line]. 2010, Dostupné z <<http://www.cea.eu/index.php?page=about-us>>.

¹⁰⁵ KOTRBATÁ, J. Pojistný podvod mezinárodně. *Pojistný obzor*, 2001. č. 8/2001, s. 8.; IAIFA. How do we operate? *Iaifa.org*. [on-line]. 2010, Dostupné z <<http://www.iaifa.org/>>.

5.4 Trestní postih a opatření v legislativě

Pojistný podvod je trestná činnost s vysokou mírou latence a jeho skutečný rozsah je obtížné přesně určit. Jedním z důležitých opatření je především **podpora v legislativě**, která by neměla otevírat prostor pro působení podvodníků, a naopak **by měla poskytovat dostatek zákonných prostředků pojišťovnám** pro to, aby byly schopny riziku podvodu čelit a eliminovat je.¹⁰⁶

Jak už bylo výše zmíněno, velmi důležitým zlomem v boji proti trestnému činu pojistného podvodu se stal rok 1998, kdy vstoupila v účinnost **novela TZ**, která nově zakotvila speciální skutkovou podstatu pojistného podvodu v ustanovení **§ 250a**. Legislativní úprava pojistného podvodu však byla často z řad odborníků spatřována jako nedostatečná (blíže k této problematice viz kapitola 2.3 a 4.2.2). Od začátku roku 2010 nabyl účinnosti **nový trestní zákoník**, který v širším rozsahu vymezuje některé pojmové znaky pojistného podvodu, přísněji postihuje recidivisty a interní pachatele, ovšem horní hranici trestní sazby z důvodu pojetí celkové koncepce nového TZ snižuje z 12 na 10 let odnětí svobody. V této souvislosti je třeba zmínit, že trestní postih odnětí svobody by měl být v takové výši, jenž by měl preventivní účinek předcházení páčání pojistných podvodů. V současné době se prozatím můžeme jen domnívat, zda tyto změny v novém TZ přimějí potencionální či pravidelné pachatele trestného činu pojistného podvodu k přehodnocení svého záměru a tím se ať už pozvolna či výrazně sníží kriminalita v této oblasti. Doufejme, že nový TZ bude mít pozitivní preventivní vliv na potlačování páčání pojistných podvodů.

Jedním z důležitých opatření, na které je třeba brát zřetel, je také **zkrácení doby v oblasti přijímání legislativních změn**, majících vliv na oblast pojistných podvodů a samozřejmostí by také mělo být co **nejrychlejší řízení a potrestání** vinných podvodníků. Pro zvýšení efektivity odhalování pojistných podvodů je důležité udržovat intenzivní spolupráci a výměnu informací na úrovni orgánů činných v trestním řízení s jednotlivými pojišťovnami, předávání zkušeností a pořádání odborných školení se sekci prevence pojistného podvodu zřízenou ČAP.

Jelikož vnějším pachatelem pojistného podvodu se také mohou stát policisté, mělo by se pamatovat na preventivní opatření proti „škodným ve vlastních řadách“. S návrhem

¹⁰⁶ Internetové stránky České asociace pojišťoven. Tisková zpráva: Prokázané pojistné podvody opět překročily půl milionu korun. *Cap.cz.* [on-line]. 2009, Dostupné z <[http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro web tiskové zprávy](http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro%20web%20tiskove%20zpravy)>.

velmi zajímavé preventivní metody v této oblasti přišel současný ministr vnitra Martin Pecina v rámci protikorupčního balíčku. Jde o **zřízení skupiny agentů provokatérů**, kteří by mohli předstírat zájem a podílet se na trestném činu, aby mohli odhalit korupci, aniž by poté byli trestáni. Policejní agent by tak například byl nasazen jako obyčejný řidič a sledoval by jak se policisté, kteří jsou podezřelí z fňgování protokolů o dopravních nehodách či spolupráce v této oblasti s organizovanou skupinou, zachovají při sepisování nehody a zda přitom neporuší zákon. V rámci této metody by bylo vhodné přímo **zřídit specializovanou policejní sekci** na boj proti pojistnému podvodu, která by zahrnovala jak specialisty na jednotlivé druhy pojištění, tak samotné agenty provokatéry, kteří by byli speciálně vyškoleni. Prozatím byl protikorupční balíček schválen vládou a sněmovna ho poslala do závěrečného schvalování. Není ale ovšem jisté, zda návrh kvůli rozdílným názorům mezi politickými stranami na jeho prospěšnost a především málo zbývajících času do voleb, bude přijat.¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ Sněmovnou prošel protikorupční balíček. *Ct24.cz*. [on-line]. 2010, Dostupné z <<http://www.ct24.cz/domaci/86906-snemovnou-prosel-protikorupcni-balicek-kutnohorska-univerzita-ne/>>.

6. Závěr

Pojistné podvody provází lidstvo již dlouhou řadu let. Ve společnosti se vždy našli a stále najdou lidé, kteří si tímto nezákonným způsobem snaží přilepšit. Cílem pachatele pojistného podvodu je jednorázově či opakovaně získat od pojišťovny pojistné plnění, které je v tomto případě neoprávněné. Pojistný podvod je latentní trestná činnost, jehož skutečný rozsah nelze bohužel přesně určit. Je třeba se také zmínit, že pojistný podvod je obecně považován za velmi nebezpečnou formu trestné činnosti v oblasti majetkové kriminality.

Cílem této diplomové práce bylo podat ucelený přehled o problematice pojistného podvodu. Zaměřila jsem se na vymezení pojistného podvodu z hlediska trestněprávního, klasifikovala jsem jej dle nejužívanějšího kritéria z pohledu kriminalistické metodiky a uvedla zajímavé příklady z praxe. Dále jsem nastínila současné ekonomické, právní či socio-psychologické příčiny a následné důsledky, které způsobuje páchaní tohoto závažného trestného činu ve společnosti. V průběhu práce jsem nastřádala a následně analyzovala statistické údaje k dané problematice. V neposlední řadě bylo mým cílem pojednat o možnostech prevence a opatření k potírání pojistných podvodů ze strany jednotlivých subjektů, které se pojistným podvodem zabývají.

V první kapitole vlastního textu mé diplomové práce jsem vymezila právní úpravu trestného činu pojistného podvodu v českém právním řádu. Úvodem jsem stručně nastínila historii právní úpravy pojistného podvodu v České republice. Jako zlomový okamžik v boji proti trestnému činu pojistného podvodu bych ráda zmínila rok 1998, kdy začala mít účinnost novela TZ, která nově definovala speciální skutkovou podstatu pojistného podvodu v § 250a. Poté jsem se již konkrétně zaměřila na jeho současnou úpravu uvedenou v § 210 nového TZ, který nabyl účinnosti v lednu roku 2010. V podkapitolách jsem podrobněji rozebrala jednotlivé znaky skutkové podstaty pojistného podvodu, kterými jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu je třeba, aby vždy byly dány všechny tyto znaky. Nový trestní zákoník č. 40/2009, Sb. v širším rozsahu vymezuje některé pojmové znaky pojistného podvodu, přísněji postihuje recidivisty a interní pachatele, ovšem horní hranici trestní sazby z důvodu pojetí celkové koncepce nového TZ snižuje z 12 na 10 let odnětí svobody.

Pro klasifikaci pojistného podvodu můžeme zvolit různé druhy kritérií jako je např. předmět útoku, osoba pachatele, místo realizace či frekvence páchaní trestného činu pojistného podvodu. V druhé kapitole jsem si jako kritérium pro klasifikaci pojistného podvodu zvolila předmět útoku, neboli předmětnou povahu. Pojistné podvody z hlediska tohoto kritéria můžeme rozdělit dle toho, zda pojistná událost vzniká v rámci pojištění osob nebo pojištění majetku a odpovědnosti za škodu. U každého druhu pojištění jsem rozebrala možný způsob páchaní, frekvenci výskytu pojistného podvodu a odlišnosti vůči ostatním druhům. U každého typu pojištění jsem pak uvedla příklady z praxe, které jsou dokonce v některých případech velmi kuriózní a názorně dokreslují celou kapitolu.

Ve třetí kapitole vlastního textu práce jsem v jejím úvodu pojednala o typickém profilu a rozdělení pachatelů v oblasti pojistných podvodů, abych tak mohla později hledat příčiny a důsledky páchaní tohoto trestného činu. Zjistila jsem, že vytvořit jakýsi typický profil pachatele není možno zcela jednoznačně, ovšem lze vytýčit alespoň částečně znaky jeho chování. V mnoha případech jde o bezproblémové a bezúhonné občany, kteří mají čistý trestní rejstřík a důvodem páchaní pojistného podvodu je především finanční přilepšení. Na páchaní pojistných podvodů se také bohužel podílejí zaměstnanci pojišťoven či zdravotnických zařízení, soudní znalci, servisní technici a v neposlední řadě také policisté. Velmi nebezpečnou skupinu pachatelů tvoří tzv. organizované kriminální skupiny, které často pojišťovnám způsobují vysoké finanční ztráty.

V další části třetí kapitoly jsem si rozdělila příčiny do tří hlavních skupin, tzn. ekonomické, právní či socio-psychologické. Hlavním ekonomickým motivem a tedy příčinou pro páchaní pojistného podvodu je logicky zisk, který může o to víc pachatele motivovat, jestliže se nachází ve finanční tísní. Ta v současné době ekonomické krize trápí mnoho lidí, a tak svou finanční situaci řeší bohužel touto nelegální cestou. Velkou roli z pohledu právních příčin hraje zarážející nízká úroveň právního povědomí v české společnosti, ta s největší pravděpodobností souvisí s tím, že lidé páchaní pojistného podvodu považují za něco zcela normálního a přirozeného. Pachatelé si často pojistný podvod zdůvodňují tím, že když mnoho let platili pojistné, chtějí konečně profitovat z toho, co pojišťovně zaplatili. Páchaní pojistného podvodu samozřejmě způsobuje také důsledky, které můžeme spatřovat především v obrovských finančních ztrátách, kterými následně trpí také poctiví klienti a akcionáři pojišťoven. Jedním z hlavních důsledků páchaní trestného činu pojistných podvodů je především trestněprávní odpovědnost.

V závěru třetí kapitoly jsem se věnovala analýze statistických údajů v oblasti pojistných podvodů. Je třeba konstatovat, že pohled statistik dle státních zastupitelství, soudů a policie ČR se různí, avšak mají podobný vývoj, který má od roku 2004 klesající tendenci, což může být způsobeno dle mého názoru stále zvyšujícím se vynakládáním prostředků na prevenci a zdokonalováním systému výměny informací o pojistných podvodech. Z pohledu statistik domácích pojišťoven vyplývá, že případy šetřených pojistných podvodů v posledních letech klesají. Za rok 2009 odhalily pojišťovny 4 478 podezřelých škodných událostí v celkové hodnotě nepřesahující 631 miliónů Kč. Největší výskyt pojistných případů v minulém roce byl tradičně v pojištění motorových vozidel.

V závěrečné kapitole jsem definovala důležitá preventivní opatření v boji proti pojistným podvodům. Velmi zásadní je podporovat šíření osvěty a co nejvíce zveřejňovat informace o této problematice. Pojišťovny investují nemalé částky na stále se zvyšující úroveň potírání pojistného podvodu a v této oblasti sklízí postupem času úspěch. Z pohledu vnitřního opatření pojišťoven je nutné pořádat školení a vzdělávat své zaměstnance či uplatňovat pravidla vnitřního kontrolního a řídicího systému. Co se týče vnějších nástrojů je nezbytné, dle názorů odborníků, vypracovat především kvalitní pojistné smlouvy a smluvní podmínky pojišťovny, spolu s důrazným upozorněním na možnost porušení trestního zákona jak v pojistné smlouvě, tak na formuláři hlášení škod. Důležitým prvkem je také zřízení specializovaného pracoviště vyšetřovatelů na úrovni pojišťoven a spolupráce s detektivními kancelářemi. Důležitou roli v prevenci také hraje kvalitní úroveň risk managementu a speciální software pro analýzy dat v jednotlivých pojišťovnách.

Na národní úrovni ČR vytváří oblast opatření specializovaná sekce prevence pojistného podvodu v rámci ČAP. Mezi hlavní činnosti sekce patří pravidelné organizování konferencí, koordinace výměny informací a zkušeností členských pojišťoven a podílí se na vytváření příhodného legislativního prostředí. Pojišťovny spolupracují nejen na národní úrovni v rámci ČAP, ale také na evropské a mezinárodní úrovni v rámci Evropského pojišťovacího výboru a Mezinárodní asociace agentur pro pojistný podvod.

Základem pro prevenci pojistného podvodu by měla být především kvalitní podpora v legislativě. Jedním ze zajímavých způsobů prevence je zřízení skupiny agentů provokatérů, kterou navrhl stávající ministr vnitra Martin Pecina v rámci prozatím ještě nepřijatého protikorupčního balíčku. V současné době je v platnosti již čtvrtý měsíc nový TZ, doufáme, že změny, kterých zákoník doznal, jen pozitivně ovlivní páchaní pojistných podvodů a výše trestu bude mít odstrašující vliv na jejich pachatele.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie:

- [1] ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Podvody. Zpronevěry. Machinace. (možnosti prevence, odhalování a ochrany před podvodným jednáním)*. 1. vyd. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2005. 247 s. ISBN 80-86795-12-8.
- [2] CHMELÍK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Praha: Linde, 2007. 279. s. ISBN 978-80-7201-652-5.
- [3] NEČADA, V. *Přehled novel trestních kodexů v období od listopadu 1989 do konce roku 1999*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 149 s. ISBN 80-86008-79-7
- [4] NOVOTNÝ, O. a kol. *Trestní právo hmotné - II. Zvláštní část*. 4. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. 440 s. ISBN 80-86395-67-7.
- [5] PORADA, V. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2001. 746 s. ISBN 80-7204-194-0.
- [6] STRAUS, J. NĚMEC, M. a kol. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 503 s. ISBN 978-80-7380-214-1.
- [7] ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář II. díl*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 1719 s. ISBN 80-7179-896-7.
- [8] ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 1200 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
- [9] VANTUCH, P. *Hospodářská trestná činnost*. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2006. 164 s. ISBN 80-87001-02-8.

Články v časopisech nebo sbornících:

- [10] ČERMÁK, A. Pojistný podvod a různé přístupy k jeho řešení. *Pojistný obzor*, č. 7/2001, ISSN 0032-2393.
- [11] ČERMÁK, A. Problematika boje s pojistným podvodem v podmínkách pojišťoven. *Pojistný obzor*, č. 10/2000, ISSN 0032-2393.
- [12] ČERMÁK, A. Příběh shořelé lochnesky. *Pojistný obzor*, č. 8/2001, ISSN 0032-2393.
- [13] KOLEKTIV AUTORŮ. Pojistný podvod – významný prvek provozního rizika pojišťoven. *Pojistný obzor*, č. 11/2006, ISSN 0032-2393.

- [14] KOLEKTIV AUTORŮ. Tisková zpráva ČAP. Prevence a boj proti pojistnému podvodu. *Pojistný obzor*, č. 6/2005, ISSN 0032-2393.
- [15] KOTRBATÁ, J. Podmíněné zastavení trestního stíhání u méně závažných pojistných podvodů. *Pojistný obzor*, č. 2/2003, ISSN 0032-2393.
- [16] KOTRBATÁ, J. Pojistný podvod mezinárodně. *Pojistný obzor*, č. 8/2001, ISSN 0032-2393.
- [17] KOTRBATÁ, J. Příklad podvodného nároku za poškození rodinného domu. *Pojistný obzor*, č. 2/2002, ISSN 0032-2393.
- [18] MRÁKOVÁ, M. Pojistný podvod v životním a úrazovém pojištění a pojištění nemoci. *Pojistný obzor*, č. 2/2003, ISSN 0032-2393.
- [19] PORADA, V., PRŠAL, V. Vyšetřování trestného činu pojistného podvodu. *Pojistné rozpravy*, č. 10/2001, ISSN 0862-6162.
- [20] PRŠAL, V. Pojistné podvody v souvislosti s pojištěním letadel. *Pojistný obzor*, č. 10/2007, ISSN 0032-2393.
- [21] PRŠAL, V. Vývojový trend trestných činů pojistných podvodů. *Pojistný obzor*, č. 8/2007, ISSN 0032-2393.
- [22] RŮŽEK, J. Jak předcházet podvodům v pojišťovnictví? *Pojistný obzor*, č. 9/2005, ISSN 0032-2393.
- [23] ŠÁMAL, P. K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku. *Pojistné rozpravy*, č. 25/2009, ISSN 0862-6162.
- [24] ŠKORPIL, P. M. Pojišťovací podvody v ČR z pohledu dřívější a dnešní právní úpravy. *Právní rádce*, č. 10/2002, ISSN 1210-4817.
- [25] TROJANOVÁ, E. Pojistné podvody neznají hranice. *Pojistný obzor*, č. 11/2006, ISSN 0032-2393.
- [26] VÝCHODSKÝ, P. Pojišťovny podvody netolerují. *Pojistný obzor*, č. 1/2008, ISSN 0032-2393.

Právní předpisy:

- [27] Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- [28] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [29] Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- [30] Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů.
- [31] Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, ve znění pozdějších předpisů.

- [32] Zákon č. 369/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [33] Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě.
- [34] Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů.
- [35] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- [36] Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví.

Elektronické zdroje:

- [37] AKRMAN, L. *Další trik jak získat peníze od pojišťovny: Lidé se úmyslně zraňují* [on-line]. 18. 8. 2009 [cit. 20. 3. 2010]. Dostupné z <<http://finweb.ihned.cz/c1-38088900-dalsi-trik-jak-ziskat-penize-od-pojistovny-lide-se-umyslne-zranuji>>.
- [38] ABI. *The Role of the ABI* [on-line]. [cit. 10. 4. 2010]. Dostupné z <http://www.abi.org.uk/About_The_ABI/role.aspx>.
- [39] CEA. *About the CEA* [on-line]. [cit. 17. 4. 2010]. Dostupné z <<http://www.cea.eu/index.php?page=about-us>>.
- [40] ČAP. *O nás* [on-line]. [cit. 10. 4. 2010]. Dostupné z <<http://www.cap.cz/Folder.aspx?folder=Lists%2fMenu%2fO+n%c3%a1s>>.
- [41] ČAP. *Tisková zpráva: Pojišťovny jsou v odhalování pojistných podvodů stále úspěšnější* [on-line]. 4. 2. 2010 [cit. 1. 3. 2010]. Dostupné z <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskov%c3%a9+zpr%c3%a1vy>.
- [42] ČAP. *Tisková zpráva: Prokázané pojistné podvody opět překročily půl milionu korun* [on-line]. 27. 2. 2009 [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z <http://www.cap.cz/ItemF.aspx?od=10&list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+tiskove+zpravy>.
- [43] ČT24. *Sněmovnou prošel protikorupční balíček* [on-line]. 14. 4. 2010 [cit. 18. 4. 2010]. Dostupné z <<http://www.ct24.cz/domaci/86906-snemovnou-prosel-protikorupcni-balicek-kutnohorska-univerzita-ne/>>.
- [44] GENERALI. *Generali odhalila v minulém roce pojistné podvody za 32 milionů korun, jejich pachatelé mohou strávit až 12 let za mřížemi* [on-line]. 20. 1. 2010 [cit. 24. 3. 2010]. Dostupné z <<http://www.generali.cz/tiskove-zpravy/generali-odhalila-v-minulem-roce-pojistne-podvody-za-32-milionu-korun>>.
- [45] HERMAN, M. *Pojistné podvody z Česka zatím jen tak nezmizí* [on-line]. 16. 8. 2006 [cit. 21. 3. 2010]. Dostupné z <<http://www.ip->

- assistance.cz/Spolecnost/Napsali-o-nas/Rok-2006/Pojistne-podvody-z-Ceska-zatim-jen-tak-nezmizi>.
- [46] HRUŠOVÁ, M. *Pachatelem byl jelen aneb kuriózní případy z pojištění vozidel* [on-line]. 12. 10. 2009 [cit. 21. 3. 2010]. Dostupné z <http://finance.idnes.cz/pachatelem-by-l-jelen-aneb-kuriozni-pripady-z-pojisteni-vozidel-psc-/poj.asp?c=A091007_112550_ruceni_hru>.
- [47] HRUŠOVÁ, M. *Pojišťovny odhalují pojistné podvody v rádech milionů korun* [on-line]. 11. 9. 2008 [cit. 20. 3. 2010]. Dostupné z <http://finance.idnes.cz/pojistovny-odhaluji-pojistne-podvody-v-radech-milionu-korun-pt7-/poj.asp?c=A080910_170114_poj_hru>.
- [48] IAIFA. *How do we operate?* [on-line]. [cit. 17. 4. 2010]. Dostupné z <<http://www.iaifa.org/>>.
- [49] KOLEKTIV AUTORŮ. *Důvodová zpráva k návrhu nového trestního zákona č. 40/2009 Sb.* [on-line]. [cit. 11. 3. 2010]. Dostupné z <<http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>>.
- [50] MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *Ročenky MSp. Statistické ročenky kriminality v letech 1998 - 2008* [on-line]. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=3397&d=4714>>.
- [51] MVČR. Policejní prezidium ČR. *Statistické přehledy kriminality v letech 2000 - 2008.* [on-line]. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/index.html>>.
- [52] OPOJIŠTĚNÍ. *Počet pokusů o pojistný podvod dlouhodobě roste* [on-line]. 10. 7. 2008 [cit. 21. 3. 2010]. Dostupné z <<http://www.opojisteni.cz/ze-zivota/pocet-pokusu-o-pojistny-podvod-dlouhodobě-roste/>>.
- [53] PČR. Policejní prezidium ČR. *Statistické přehledy kriminality v letech 2008 - 2009.* [on-line]. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z <<http://www.policie.cz/web-informacni-servis-statistiky.aspx>>.
- [54] POJIŠTĚNÍ. *Pojmy z pojišťovnictví - pojištění* [on-line]. [cit. 10. 4. 2010]. Dostupné z <<http://www.pojisteni.cz/pojmy.html>>.
- [55] POVINNÉ-RUČENÍ. *Pojištění vozidel.* [on-line]. [cit. 22. 3. 2010]. Dostupné z <<http://www.povinne-ruceni.com/pojisteni-vozidel.html>>.

- [56] RYSKOVÁ, S. *Jeden si přilepší, všichni to zaplatí* [on-line]. 18. 8. 2001 [cit. 10. 4. 2010]. Dostupné z <http://vyhledavani.ihned.cz/109-10096710-on-podv%E1d%E1t+OR+bohatov%E1-M00000_d-34>.
- [57] ŠITNER, R. *Pojistných podvodů je víc* [on-line]. 3. 3. 2010 [cit. 24. 3. 2010]. Dostupné z <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-40859720-pojistnych-podvodu-je-vic-podnikatele-v-nouzi-se-zachranuji-zalozenim-pozaru>>.
- [58] ŠÍSTKOVÁ, V. *Špatně: pojistnými podvody se zabývá stále stejný počet lidí* [on-line]. 23. 3. 2009 [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z <<http://www.opojisteni.cz/rizika/spatne-pojistnymi-podvody-se-zabyva-stale-stejny-pocet-lidi/>>.
- [59] ŠTOS, J. *Bratři vraždili kvůli pojistce, dostali 13 a 14 let* [on-line]. 9. 6. 2004 [cit. 23. 3. 2010]. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/bratri-vrazdili-kvuli-pojistce-dostali-13-a-14-let-f5h-/krimi.asp?c=A040609_145308_krimi_miz>.
- [60] VANTUCH, P. *Nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb.* [on-line]. 21. 10. 2009 [cit. 11. 3. 2010]. Dostupné z <http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078240-38730700-F00000_d-novy-trestni-zakonik-c-40-2009-sb>.
- [61] WIKIPEDIA. *Identifikační číslo vozidla* [on-line]. 8. 1. 2010 [cit. 21. 3. 2010]. Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Identifika%C4%8Dn%C3%AD_%C4%8D%C3%ADslo_vozidla>.

Seznam zkratek a symbolů

ABI	Asociace britských pojistitelů
CEA	Evropský pojišťovací výbor
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
DPH	daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
IAIFA	Mezinárodní asociace agentur pro pojistný podvod
PČR	Policie České republiky
PS	pojistná smlouva
TZ	trestní zákon
USA	Spojené státy americké
VIN	Vehicle Identification Numer, identifikační číslo vozidla

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 30. dubna 2010.

.....
Ing. Jana Buroňová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Jugoslávská 25/2810, 700 30 Ostrava – Zábřeh

Seznam příloh

Příloha č. 1: Trestný čin pojistného podvodu podle § 250a TZ

Příloha č. 2: Vývoj trestného činu pojistný podvod dle § 250a TZ z pohledu statistiky PČR

Příloha č. 3: Srovnání zjištěných pojistných podvodů v jednotlivých krajích dle statistiky PČR

Příloha č. 4: Indikátory pojistných podvodů dle konkrétního druhu pojištění